

(Afbeelding van: Lucky Xtian, verkregen van; <https://www.vecteezy.com>)

EEN INTIEM(IDEREND) GESPREK

Hoe mannen bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie aan de hand van bewustwording in uitgaansgelegenheden in Nijmegen?

Bachelor Thesis Geografie, Planologie en Milieu

Auteur: Pim Verweel (s1009818)

Begeleider: Rianne van Melik

Radboud Universiteit

Nijmegen, 12 augustus 2022

Een intiem(iderend) gesprek

Hoe mannen bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie aan de hand van bewustwording in uitgaansgelegenheden in Nijmegen?

Bachelorscriptie Geografie, Planologie en Milieu
Faculteit der Managementwetenschappen
Radboud Universiteit Nijmegen

Auteur:	Pim Verweel
Studentnummer:	s1009818
Auteur afbeelding:	Lucky Xtian
Email:	pim.verweel@gmail.com
Woordenaantal:	15.887
Begeleider:	dr. Rianne van Melik

12 Augustus 2022

Samenvatting

Sinds begin van 2022 is seksuele intimidatie veelvuldig in het nieuws geweest, dit begon allemaal bij de aflevering van BOOS waarin seksueel grensoverschrijdend gedrag bij het programma The Voice werd blootgelegd. Daarna volgde dat er binnen meerdere bedrijven in Nederland ook sprake was van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ondanks dat het onderwerp veel aandacht kreeg in verschillende media is dit geen nieuw probleem. Aangezien dit als sinds 1994 verboden is op de werkvloer.

Daarentegen speelt dit probleem zich niet alleen af op de werkvloer. Ook in het semi-/publieke leven is er sprake van seksuele intimidatie. In dit onderzoek zal specifiek gekeken worden naar seksuele intimidatie in en rond uitgaansgelegenheden in Nijmegen. Hier is voor gekozen omdat er in Nijmegen nog geen meldpunt is voor seksuele intimidatie terwijl het hier wel voorkomt.

Daarnaast blijken de grootste slachtoffers hiervan vrouwen te zijn, die tussen de 18 en 29 jaar oud zijn. Echter wordt in dit onderzoek gekeken naar hoe de man kan bijdragen aan vermindering van seksuele intimidatie, en of er verdere bewustwording onder mannen gecreëerd kan worden. Hiervoor is gekozen omdat de mannen naast dader ook een rol kunnen spelen in het voorkomen van seksuele intimidatie.

De hoofdvraag van dit onderzoek is: Hoe kunnen mannen bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie door middel van bewustwording in en rondom uitgaansgelegenheden in Nijmegen?

De belangrijkste concepten die van belang waren in dit onderzoek zijn de volgende; seksuele intimidatie, bystander intervention, bewustwording en masculiniteit.

Ten eerste wordt duidelijk in het theoretisch kader dat er in de bestaande literatuur onenigheid bestaat over wat seksuele intimidatie precies inhoudt. Door verschillende definities met elkaar te vergelijken is vervolgens een definitie gekozen die in de rest van het onderzoek zal worden aangehouden. In dit onderzoek wordt seksuele intimidatie uitgelegd als; elke vorm van ongewenst fysiek of verbaal contact, seksuele opmerkingen, aanranding en verkrachting.

Verder wordt in het theoretische hoofdstuk bystander intervention omschreven. Bystander intervention is het ingrijpen van omstanders in een intimiderende situatie. Hiervoor worden bepaalde trainingen gegeven die verschillende interventiemethoden uitleggen. Deze trainingen maken gebruik van de 5D's. Dit zijn de manieren waarop er ingegrepen kan worden. Deze zijn; het afleiden van een persoon, een derde partij vragen in te grijpen, het voorval vastleggen, het slachtoffer aanspreken en kan de dader direct op zijn gedrag worden aangesproken. Het doel van deze trainingen zijn een beter overzicht te geven in hoe ingegrepen kan worden om vermindering van seksuele intimidatie te bewerkstelligen.

Vervolgens wordt bewustwording van mannen omschreven als belangrijke factor om bij te dragen aan het tegengaan van seksuele intimidatie. Door middel van bewustwording kunnen mannen andere mannen aanspreken op hun gedrag. Hierin is wel belangrijk dat mannen blijven luisteren naar vrouwen, omdat zij voornamelijk slachtoffer zijn van seksuele intimidatie.

Ten slotte blijkt dat masculiniteit meerdere vormen kent maar dat er een dominante vorm in de samenleving de boventoon voert. Dit wordt aangeduid als hegemoniale masculiniteit, deze houdt in dat mannen zich uitsluitend mannelijk dienen te gedragen en dat enige vrouwelijke gedragingen vermeden dienen te worden. Eigenschappen die horen bij een man volgens hegemoniale masculiniteit zijn; dat mannen geen emoties zouden mogen tonen, onverschrokkenheid, agressie en het nemen van controle en risico's. Wanneer een man zich hier niet naar gedraagt wordt deze man gecorrigeerd door andere mannen, omdat dit zoals eerder beschreven als vrouwelijk bestempeld kan worden. Deze uiting van masculiniteit is voor vrouwen schadelijk omdat hiermee bij wordt gedragen aan het promoten van seksistische uitlatingen en neerbuigende attitudes richting vrouwen. Daarnaast is deze

uiting van masculiniteit ook voor mannen niet bevorderlijk, aangezien dit zou leiden tot een slechte gezondheid en relaties.

Om dit onderzoek uit te voeren is gekozen voor een kwalitatieve aanpak. Hierbij is gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews, waaraan voorafgaand aan dit interview door de respondenten een opdracht afgerond moest worden. In deze opdracht moesten zij in gesprek gaan met vrouwen in hun omgeving, een bystander intervention training volgen en reflecteren op hun eigen gedrag. Vervolgens werd er tijdens de interviews teruggekoppeld naar de gemaakte opdracht. Daarnaast is een editie van de Stadsgesprekken in Lux bezocht om verder inzichten in het onderwerp te verkrijgen ten opzichte van Nijmegen.

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat er in Nijmegen niks gedaan wordt om seksuele intimidatie vanuit gemeentelijk niveau aan te pakken. Daarnaast zijn er wel initiatieven die trachten meer bewustwording van seksuele intimidatie in Nijmegen te creëren.

Daarnaast blijkt dat de respondenten door mee te doen aan dit onderzoek aangeven bewuster te zijn geworden van seksuele intimidatie is. Echter blijkt wel dat het een onderwerp is waar mannen moeilijk over praten met andere mannen, omdat het onderwerp vaak af wordt gedaan met een grap. Het is een taboeonderwerp waarover niet gesproken dient te worden, en wanneer dit getracht wordt je weggezet als sfeerverpester of watje.

Eveneens blijkt dat eenzelfde patroon mannen tegenhoudt op ook daadwerkelijk in te grijpen als zij een potentieel grensoverschrijdende situatie zien. Ook hierin worden mannen gecontroleerd door andere mannen, en worden zij weggezet als watje. Daarnaast blijkt een andere reden te zijn voor het niet ingrijpen de angst voor agressie vanuit de dader.

Verder blijkt dat mannen na het volgen van bystander intervention training nieuwe inzichten krijgen en nieuwe kennis opdoen ten opzichte van seksuele intimidatie. Deze kennis komt tot uiting omdat mannen beter weten hoe in te grijpen op seksuele intimidatie. Wat kan helpen om bij te dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie.

Ten slotte komt in de conclusie van dit onderzoek naar voren dat het van belang is dat mannen onderling meer gesprekken gaan voeren over seksuele intimidatie om zo tot een verdere bewustwording te komen. Dit is belangrijk om de heersende cultuur die de respondenten ervaren waarin objectiverend over vrouwen wordt gesproken tegen te gaan. Echter is hier meer voor nodig omdat mannen het lastig vinden dit bespreekbaarder maken. Hierin liggen mogelijkheden voor de gemeentes en scholen om meer bewustwording te creëren, en aan de hand van workshops mannen aan te sporen om in gesprek te gaan over seksuele intimidatie.

Vervolgens is het evenwel belangrijk dat mannen in gesprek gaan met vrouwen over seksuele intimidatie. Dit omdat de respondenten aangeven dat na in gesprek te gaan met vrouwen de strekking van seksuele intimidatie pas duidelijk werd. Echter blijkt dat de respondenten een verschillende definitie van seksuele intimidatie hanteren. Waardoor sommige mannen in een seksueel grensoverschrijdende situatie misschien niet ingrijpen omdat zij dit simpelweg niet zien als zodanig. Hierin liggen kansen voor gemeentes en andere instanties om een duidelijke definitie op te stellen zodat deze overal gehanteerd kan worden.

Ten slotte komt naar voren dat mannen kunnen helpen de vermindering van seksuele intimidatie te realiseren. Dit mede doordat de bystander intervention training de juiste handvaten biedt om op een juiste manier te in te grijpen naar een situatie waar sprake is van seksuele intimidatie.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Introductie	7
1.1 <i>Introductie van het onderwerp</i>	7
1.2 <i>Onderzoeksdoel</i>	8
1.3 <i>Onderzoeksvraag</i>	8
Hoofdvraag	8
Deelvragen	8
1.3 <i>Maatschappelijke relevantie</i>	9
1.4 <i>Wetenschappelijke relevantie</i>	10
1.5 <i>Leeswijzer</i>	11
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	12
2.1 <i>Seksuele intimidatie</i>	12
2.2 <i>Bystander intervention</i>	14
2.3 <i>Bewustwording</i>	15
2.4 <i>Masculiniteit</i>	16
2.5 <i>Conceptueel Model</i>	17
Hoofdstuk 3. Methodologie	18
3.1 <i>Onderzoeksstrategie</i>	18
3.2 <i>Dataverzameling</i>	18
3.3 <i>Data-analyse</i>	20
3.4 <i>Positionaliteit</i>	20
Hoofdstuk 4. Resultaten	21
4.1 <i>Context Nijmegen</i>	21
4.2 <i>Kennis van het probleem</i>	21
4.3 <i>Masculiniteit</i>	24
4.4 <i>Bystander intervention</i>	26
4.5 <i>Bewustwording seksuele intimidatie</i>	29
Hoofdstuk 5. Conclusie	30
5.1 <i>Invloed masculiniteit op kennis van het probleem</i>	30
5.2 <i>De verhouding van masculiene gevoelens tot bystander intervention</i>	31
5.3 <i>De invloed van bystander intervention op bewustwording van seksuele intimidatie</i>	31
5.4 <i>Hoofdconclusie</i>	32
Hoofdstuk 6. Aanbevelingen	33
Hoofdstuk 7. Discussie	35
Hoofdstuk 8. Reflectie	36
Bibliografie	37

Bijlage I	41
Bijlage II	42
Opdracht seksuele intimidatie	42
Bijlage III	44

Hoofdstuk 1. Introductie

1.1 Introductie van het onderwerp

Op 20 januari 2022 verscheen op Youtube een video van BOOS over seksueel grensoverschrijdend gedrag dat plaatsvond tijdens de talentenjacht The Voice of Holland. Hierin werden meerdere werknemers en coaches beticht van ongewenste intimiteiten en seksueel grensoverschrijdend gedrag jegens kandidaten tijdens of na de opnames van dit programma. De aflevering werd in twee uur vijf miljoen keer bekeken, waaruit blijkt dat er maatschappelijke aandacht voor was (NU.nl, 2022).

Hierop volgend werden de onthullingen die naar buiten kwamen breed uitgemeten in verschillende media, en ook binnen bedrijven en organisaties kwam dit probleem van seksueel grensoverschrijdend gedrag meer in het licht. In navolging hierop kwam naar buiten dat Marc Overmars, de directeur van voetbalzaken van Ajax, zich ook schuldig had gemaakt aan seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bovendien werd gemeld dat er binnen deze club een cultuur heerste waarin vrouwen als ondergeschikt werden gezien en dat wanneer melding werd gemaakt van dit ongewenste gedrag, de clubleiding hier niks mee deed (Pinedo et al., 2022).

Ondanks dat het onderwerp momenteel weer volop in het nieuws is, is dit geen nieuw fenomeen. Sinds 1994 is het wettelijk vastgelegd dat seksuele intimidatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag verboden is (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2020). Echter is seksuele intimidatie niet iets wat alleen in de media of op de werkvloer aan het licht komt. In het semi-/publieke leven doet dit probleem zich ook voor, echter in deze context is het moeilijker om mensen strafbaar te stellen omdat meestal niet duidelijk is wie precies de dader is. Daarom zijn ook andere maatregelen nodig, zoals bijvoorbeeld bewustwording en workshops met als doel het verminderen van seksuele intimidatie in semipublieke en publieke ruimtes (Fileborn, 2015).

De voornaamste slachtoffers van seksuele intimidee zijn vrouwen tussen 18 en 29 jaar, en daarom zijn organisaties gericht wat een vrouw kan doen als zij in een situatie komt waarin seksuele intimidatie aan de orde is (Fileborn, 2015). Verder komt in verschillende literatuur ook steeds meer naar voren dat de rol van de man in deze context in plaats van de dader ook een bijdrage kan leveren aan het verminderen en tegengaan van seksuele intimidatie jegens vrouwen. Zo schreef de VN dat mannen een cruciale rol hebben in het voorkomen en beëindigen van seksuele intimidatie, want mannen die het probleem herkennen en zien kunnen voor positievere rolmodellen zorgen voor jonge mannen en jongetjes (Minerson et al., 2011)

In deze thesis zal gekeken worden naar wat mannen al weten over dit onderwerp en wordt gekeken naar hoe zij bij kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie in de semipublieke en publieke ruimte in Nijmegen, om zo tot een voor iedereen toegankelijke stad te komen.

1.2 Onderzoeksdoel

Het doel van dit onderzoek is om de rol van de man in de vermindering van seksuele intimidatie in en rondom uitgaansgelegenheden in Nijmegen te onderzoeken. De man heeft een interessante positie binnen dit probleem, aangezien mannen vaak de daders zijn van seksuele intimidatie (Thompson, 1994). Daarom is het juist interessant om te bekijken hoe er vanuit mannelijk perspectief tegen dit probleem wordt aangekeken. Verder is het onderwerp seksuele intimidatie in de literatuur vaak vanuit de ervaringen van vrouwen geschreven (Sheard, 2019 & Vaadal 2019 & Gunby et al., 2020 & Fileborn, 2015). Hoewel dit het probleem goed verklaart, is het probleem vanuit mannelijk oogpunt onderbelicht terwijl dit ook een actor is in het probleem dat veel vrouwen ervaren. Om vervolgens te onderzoeken hoe de man bij kan dragen aan vermindering van seksuele intimidatie van vrouwen in en rondom het uitgaansleven. Een ander doel van dit onderzoek is daarmee dan ook om de rol van de man niet alleen als veroorzaker van het probleem te belichten maar ook als mogelijke bijdrager aan de oplossing van het probleem. Het derde doel ten slotte is om seksuele intimidatie bespreekbaarder te maken, om zo een beter inzicht te krijgen over wat mogelijke oplossingen voor dit probleem zijn.

Dit onderzoek zal zich focussen op mannen tussen de 18 en 29 jaar. Deze leeftijdscategorie is gekozen omdat blijkt dat vrouwen uit dezelfde leeftijdscategorie het meest te maken krijgen met seksuele intimidatie (Fileborn, 2015). Tevens is deze leeftijdscategorie gekozen omdat in het uitgaansleven in Nijmegen voornamelijk jonge mensen samen komen en hierdoor is er veel interactie tussen deze mannen en vrouwen van de gekozen leeftijdscategorie.

1.3 Onderzoeksvraag

Om het doel van dit onderzoek te behalen is er een onderzoeksvraag opgesteld, met nog drie deelvragen die bijdragen aan het beantwoorden van de gestelde hoofdvraag.

Hoofdvraag

Hoe kunnen mannen bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie door middel van bewustwording in en rondom uitgaansgelegenheden in Nijmegen?

Deelvragen

- *Hoe dragen het bystander intervention model en voorlichting bij aan bewustwording van seksuele intimidatie?*
- *In hoeverre heeft masculiniteit invloed op de kennis van het probleem?*
- *Hoe verhouden masculiene gevoelens zich tot bystander intervention?*

De concepten die in deze hoofd -en deelvragen centraal staan, zijn de volgende; bewustwording, seksuele intimidatie, masculiniteit en bystander intervention. Deze concepten zullen in het theoretisch kader (hoofdstuk 2) verder uiteen worden gezet. Eveneens wordt de gehanteerde betekenis voor seksuele intimidatie in dit onderzoek ook in dit hoofdstuk gegeven.

1.3 Maatschappelijke relevantie

Uit een onderzoek van de gemeente Amsterdam blijkt dat 51 procent van de ondervraagde vrouwen eens of vaker te maken had met straatintimidatie in de afgelopen 12 maanden. Verder bleek uit hetzelfde onderzoek dat in de leeftijdsgroep 18-34 jaar 81 procent van de ondervraagde vrouwen te maken had met straatintimidatie in hetzelfde tijdsbestek (Gemeente Amsterdam, 2019).

Daarnaast zijn er ook in andere Nederlandse steden soortgelijke onderzoeken gedaan waaruit blijkt dat bijvoorbeeld in Arnhem 63 procent van de vrouwen te maken heeft gehad met seksuele intimidatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag in de openbare ruimte (Kelders, 2021). Verder is er in Arnhem ook een protest geweest tegen seksuele intimidatie op straat (Van der Vegt, 2021). Ook in andere steden zijn dit soort protesten gehouden zoals in Den Haag, Haarlem en Tilburg onder de naam Womens march NL (NU.nl, 2021).

Echter komen dit soort protesten niet alleen in Nederland voor. Ook internationaal zijn verschillende voorbeelden te noemen van protestmarsen tegen seksuele intimidatie in de openbare ruimte. Zo protesteerden vrouwen in verschillende Britse steden tegen seksueel geweld in uitgaansgelegenheden (NOS, 2021). Uit Brits onderzoek naar seksuele intimidatie in uitgaansgelegenheden, blijkt ook dat 75 procent van de vrouwen tussen de 19 en 29 jaar weleens ongewild aangeraakt te zijn terwijl zij in een club of bar waren (Graham et al., 2017). Verder bleek uit onderzoek onder Britse studentes dat 54 procent hiervan weleens slachtoffer wordt van seksuele intimidatie, in de vorm van ongevraagde aanraking, misbruik en seksuele opmerkingen. Hiervan gaf 51 procent aan dat zij dit meestal ervaren wanneer zij uitgaan (Gunby et al., 2019).

Aangezien de meerderheid van de vrouwen in onderzoeken aangeven dat zij slachtoffer zijn geweest van seksuele intimidatie in de openbare ruimte en tijdens het uitgaansleven, is deze studie van maatschappelijk belang. Niet alleen omdat voornamelijk vrouwen hier slachtoffer van worden maar ook omdat mannen vaak de aanstichter van de seksuele intimidatie zijn. Er is hier dus sprake van een maatschappelijk probleem wat naar voren komt in de vele protestacties die omtrent dit onderwerp zijn geweest.

Daaropvolgend zou dit onderzoek bij kunnen dragen aan het verder ondernemen van actie tegen seksuele intimidatie in Nijmegen. Waar er in Rotterdam, Arnhem en Amsterdam al verschillende organisaties in het leven zijn geroepen om seksuele intimidatie te melden en tegen te gaan, ontbreken zulke platformen nog in Nijmegen (Smit & Brand, 2020). Door in het onderzoek mannen te onderzoeken die in Nijmegen uitgaan en in Nijmegen.

Vervolgens zal dit onderzoek proberen een bijdrage te leveren aan vermindering van seksuele intimidatie. Dit door middel van een opdracht die de respondenten van dit onderzoek aanzet om meer kennis op te doen omtrent het fenomeen seksuele intimidatie. Deze opdracht zal ook een cursus bevatten die mannen leert seksuele intimidatie te herkennen en biedt hen handvaten om op een juiste manier in te grijpen wanneer zij worden geconfronteerd met een seksueel grensoverschrijdende situatie. Eveneens zal deze opdracht mannen stimuleren om in gesprek te gaan met vrouwen over seksuele intimidatie. Tevens zullen de mannen in deze opdracht moeten reflecteren op hun eigen gedrag. Hiermee kan een verdere bewustwording in gang worden gezet onder mannen.

Deze opgedane kennis uit dit onderzoek zou gemeentes en steden kunnen helpen om meer inzicht te krijgen in de problematiek rondom het fenomeen seksuele intimidatie. Ook zou dit onderzoek kunnen contribuireren aan verdere voorlichting of preventiecampagnes die gemeentes of onderwijsinstellingen zouden kunnen organiseren om meer bewustwording ten opzichte van seksuele intimidatie te bewerkstelligen.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

Wat betreft seksuele intimidatie is er veel literatuur geschreven vanuit het oogpunt van de vrouw, wat voor ervaringen zij hebben en hoe zij hiermee trachten om te gaan. Zo blijkt uit onderzoek van de Erasmus Universiteit dat vrouwen hun gedrag aanpassen om niet lastig gevallen te worden. Uit dit onderzoek naar uitgaansgelegenheden in Rotterdam bleek dat vijf op de zes vrouwen bepaalde kleding niet droeg, dat ze niet te opvallend danste, bepaalde clubs of drukke plekken worden vermeden en dat vrouwen nooit alleen de uitgaansgelegenheden verlaten (Seidler et al., 2018). Ook in andere onderzoeken wordt beschreven hoe vrouwen seksuele intimidatie ervaren en hoe zij hier mee omgaan. Thompson (1994) beschrijft bijvoorbeeld hoe vrouwen zich anders kleden en zich anders door de stad verplaatsen om te voorkomen dat ze te maken krijgen met straatintimidatie. Daarnaast wordt in de onderzoeken van Vaadal (2019), Sheard (2011) en Gunby et al., (2020) beschreven hoe vrouwen het nachtelijke leven ervaren en hoe seksuele intimidatie die veelvoorkomend is in het nachtleven wordt ervaren. Vanuit het centraal stellen van de vrouw in deze onderzoeken, komen verschillende methodes voor vrouwen naar voren die helpen tegen seksuele intimidatie. In het onderzoek van Gunby et al., (2020) bijvoorbeeld wordt beschreven welke manier van reageren het meest succesvol is in het tegengaan van seksuele intimidatie.

Daarnaast wordt de man in dit onderzoek (Gunby et al., 2020) ook al genoemd als mogelijke bijdrager aan het verminderen van seksuele intimidatie, echter wordt in dit onderzoek alleen de aanwezigheid van een man aangeduid als een mogelijke verminderende factor van seksuele intimidatie. Hiermee worden andere rollen die een man kan spelen in het tegengaan en verminderen van seksuele intimidatie onderbelicht. Er zijn weliswaar onderzoeken die de rol van de man verder uitlichten, maar uit onderzoek komt naar voren dat mannen het probleem van seksuele intimidatie vaak niet doorhebben omdat zij er simpelweg minder mee in aanraking komen (Minerson et al., 2011). Toch zijn er verschillende methodes die mannen meer betrokken kunnen maken bij het verminderen van seksuele intimidatie (Minerson et., 2011).

Verder is er onderzoek gedaan naar de angstgevoelens die mannen zelf ervaren wanneer zij bloot worden gesteld aan criminaliteit. Hierin wordt een link gelegd met masculiniteit en hoe deze ervoor zorgt dat mannen geen angstgevoelens mogen hebben (Brownlow, 2005). Ook in dit onderzoek zal gekeken worden naar masculiniteit en hoe deze in verhouding staat tot de kennis van het probleem en bystander intervention training.

Eveneens zal dit onderzoek proberen bij te dragen aan de bestaande literatuur die op dit gebied al beschikbaar is. En daarnaast zal er getracht worden een nieuw inzicht te geven door de link tussen bystander intervention training en bewustwording van seksuele intimidatie verder te onderzoeken. Met als onderliggende link hoe masculiniteit hierop in speelt.

Verder is het betrekken van mannen bij de preventie van seksuele intimidatie een thema dat volgens Flood (2018) nog weinig onderzocht is. Hiervoor is meer onderzoek nodig om de rol van de man verder te kunnen verklaren met betrekking tot seksuele intimidatie.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk zullen de theoretische concepten die centraal staan in dit onderzoek onderbouwd worden met al bestaande literatuur en theorieën. Vervolgens zal in het derde hoofdstuk de gekozen methodes verder worden toegelicht. Daarnaast zal er in dit hoofdstuk ingegaan worden op de positionaliteit van de onderzoeker ten opzichte van het probleem dat onderzocht wordt. In het vierde hoofdstuk zullen de empirische data die verkregen zijn door middel van interviews en de voorafgaande opdrachten, uiteen worden gezet, en worden de resultaten van het gedane onderzoek gepresenteerd. Deze zijn onderverdeeld in 5 paragrafen; context van Nijmegen, kennis van het probleem, masculiniteit, bystander intervention en bewustwording. Om vervolgens in het volgende hoofdstuk een conclusie te trekken en hiermee antwoord te geven op de hoofdvraag van dit onderzoek. Hierna zullen er in dit hoofdstuk ook aanbevelingen gedaan worden voor de praktijk en voor vervolgonderzoek. Tot slot zal in het laatste onderdeel van dit hoofdstuk kritisch worden ingegaan op het verloop van het onderzoek.

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zullen de concepten die voor dit onderzoek relevant zijn worden uitgelegd, om zo dit onderzoek een plek te geven binnen de bestaande literatuur. De concepten die de revue zullen passeren zijn seksuele intimidatie, bystander intervention, bewustwording en masculiniteit.

2.1 Seksuele intimidatie

De term seksuele intimidatie komt in de literatuur vooral terug als een onderwerp dat plaatsvindt op de werkvloer. Echter strekt dit probleem zich verder uit dan de werkvloer (Kavanaugh, 2012; Sheard, 2011; Vaadal, 2019). Ook in de openbare ruimte worden vrouwen geconfronteerd met seksuele intimidatie. Seksuele intimidatie wordt beschreven als een middel om vrouwen ondergeschikt te houden in de huidige maatschappij en verder leidt het tot het uitsluiten van vrouwen in sommige ruimtes. Hiermee wordt dus ook het gedrag van de vrouw in deze ruimtes gecontroleerd en gereguleerd (Crouch, 2009). In de literatuur wordt seksuele intimidatie in de openbare ruimte vaker omschreven als straatintimidatie. Dit onderscheid is er volgens Macmillan et al.(2000) omdat het bij straatintimidatie vaker om een onbekende gaat die zich schuldig maakt aan intimidatie, terwijl als seksuele intimidatie wordt gezien als iets wat op de werkvloer gebeurt, het vaak niet door een onbekende wordt gedaan. Toch is hier in de literatuur onenigheid over want seksuele intimidatie kan ook voorkomen in semi-/publieke ruimtes, zoals bijvoorbeeld uitgaansgelegenheden (Gunby et al., 2019). In deze context zijn het ook vaak onbekenden die zich schuldig maken aan seksuele intimidatie, zonder dat deze interacties op straat plaatsvinden (Gunby et al. 2019 & Kavanaugh, 2012). In het onderzoek van Thompson (1994) wordt beschreven dat straatintimidatie een vorm van seksuele intimidatie is. Hieruit blijkt ook dat de termen seksuele intimidatie en straatintimidatie erg samenhangen en qua betekenis moeilijk te onderscheiden zijn.

“The boundaries between sexual harassment and street harassment and other forms of sexual violence are not easily defined. That is, they are blurry and overlap (...) This can make labelling these forms of sexual violence particularly difficult.” (Fileborn, 2013, p.2)

Deze overlap van begrippen zorgt er uiteindelijk voordat deze twee termen niet compleet los van elkaar kunnen worden gezien. De overeenkomsten tussen deze twee termen worden goed zichtbaar als gekeken wordt naar wat er precies met seksuele intimidatie en straatintimidatie wordt bedoeld. Uit onderzoek van Fileborn (2013) blijkt dat bij beide vormen van intimidatie de volgende acties overeenkomen.

“Definitions of sexual harassment and street harassment typically include a broad range of behaviours, including verbal comments, staring, leering, and unwanted touching and groping”. (Fileborn, 2013, p.3)

Uit het bovenstaande citaat blijkt dat verschillende vormen van gedrag gerekend worden tot zowel een onderdeel van seksuele- als straatintimidatie. Voorbeelden hiervan zijn seksueel getinte opmerkingen, staren en ongewenste aanrakingen. Verder geven Macmillan et al.(2000) verdere punten van overeenkomst als het gaat om deze twee vormen van intimidatie. Deze worden in het onderzoek van Fileborn (2013) als volgt opgesteld;

- *“sexual/verbal comments;*
- *unsolicited and unwanted touching and physical contact;*
- *attempts to coerce an individual into complying with sexual demands;*
- *ogling (that is, staring in a lecherous manner);*
- *stalking; and*
- *obscene phone calls”* (Fileborn, 2013, p.3)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat naast de al eerdergenoemde voorbeelden van gedrag, die onder seksuele intimidatie en straatintimidatie vallen, er ook toevoegingen zijn. Deze zijn stalken, het dwingen van een ander tot seksuele handelingen en obscene telefoongesprekken. Hoewel dit al een verbreding is van wat de termen inhouden, wordt deze in andere literatuur nog breder getrokken. In ander onderzoek wordt seksuele intimidatie als volgt omschreven;

“According to a widely accepted typology of sexual harassment, three types of behavior can be included: sexual coercion expressed as solicitation, or coercion of sexual activity by promise of reward or threat of punishment; gender harassment, including generalized sexist comments and behaviors that convey insulting, degrading, or sexist attitudes; unwanted sexual attention that ranges from unwanted, inappropriate, and offensive physical or verbal sexual advances to gross sexual imposition, assault, or rape” (Yagil et al., 2006, p.252)

Wat duidelijk wordt uit bovenstaand citaat is dat onder andere aanranding en verkrachting ook onderdeel zijn van de omschrijving van seksuele intimidatie. Daarnaast is elke vorm van ongewenst fysiek of verbaal contact ook opgenomen in de omschrijving net zoals elke vorm van sexistische opmerkingen. Eveneens wordt er gesteld dat dit een wijdverspreide definitie is van seksuele intimidatie die alle verschillende gedragingen die vallen onder seksuele intimidatie bevat. Hierom zal de betekenis die gegeven wordt in de laatstgenoemde quote, in dit onderzoek aangehouden worden om seksuele intimidatie te beschrijven. Verder zal straatintimidatie in het vervolg van dit onderzoek gezien worden als een vorm van seksuele intimidatie die zich voordoet in de publieke ruimte. Waarin de dader en het slachtoffer onbekenden zijn van elkaar, en de dader meestal een man is en het slachtoffer een vrouw (Thompson, 1994).

Omdat vrouwen in de meeste gevallen slachtoffer zijn van seksuele intimidatie hebben zij verschillende strategieën om deze te vermijden (Thompson, 1994). Zo passen vijf op de zes vrouwen hun gedrag aan wanneer zij een uitgaansgelegenheid bezoeken. Dit uit zich als volgt; vrouwen dansen minder opvallend, vermijden verschillende clubs en uitgaansgelegenheden in zijn geheel en zorgen dat ze niet alleen ergens naar binnen gaan. Daarnaast geven vrouwen aan bepaalde kleding niet te dragen om seksuele intimidatie tegen te gaan (Seidler et al., 2018). Deze verschillende manieren om ermee om te gaan kunnen worden gecategoriseerd. Aan de ene kant heb je “protective strategies” en aan de andere kant “avoidance strategies”. Bij protective strategies ligt de nadruk vooral op het beschermen van de persoon zelf door bijvoorbeeld pepperspray te dragen, een telefoon in de hand te hebben en ervoor te zorgen dat je met een groep bepaalde plekken betreedt. Avoidance strategies zijn het actief vermijden van bepaalde plekken en situaties. Dit uit zich doordat mensen bepaalde risicovolle plekken vermijden en ervoor zorgen dat ze ‘s avonds niet buiten zijn (Spierings et al., 2016). Deze strategieën om potentieel gevaarlijke situaties te vermijden kunnen zowel door mannen als vrouwen worden geadopteerd. Waarbij avoidance strategies vaker door vrouwen worden gebruikt om deze situaties te vermijden, zijn mannen vaak niet in staat om de strategieën uit te oefenen. Dit komt doordat wanneer mannen toegeven aan het feit dat ze bang zijn voor een situatie, ze door andere mannen worden gezien als ‘watjes’ (Brownlow, 2005). Deze expressie van masculiniteit komt voort uit een hegemonische vorm van masculiniteit die te herkennen is aan agressie, onverschrokkenheid, controle en het nemen van risico’s (Connell, 1995). Hiermee brengen mannen zichzelf en omstanders in potentieel gevaarlijke situaties (Brownlow, 2005).

Verderop in dit hoofdstuk zal het begrip masculiniteit verder uiteengezet worden.

2.2 Bystander intervention

In 1970 werd het model van bystander intervention bedacht door Latane en Darley. Dit model beschrijft het proces dat in gang wordt gezet voordat een omstander overgaat tot interventie. Voordat deze interventie plaats kan vinden moet de omstander de gebeurtenis die zich voordoet eerst zien of herkennen, om deze vervolgens te herkennen als zijnde gevaarlijk. Daarna zal de omstander verantwoordelijkheid moeten nemen om tot interventie over te gaan, en dan ook weten hoe in de desbetreffende situatie op de juiste manier te interveniëren. Om vervolgens actie te ondernemen en daadwerkelijk over te gaan tot interventie (Latane & Darley, 1970). Aan de hand van dit model worden mensen in zogenaamde bystander intervention trainingen geholpen om situaties te herkennen die een bedreiging vormen voor anderen en voor mensen binnen hun gemeenschap. In deze programma's worden de juiste en meest effectieve interventiemethoden geleerd om zo anderen te kunnen helpen in situaties van een gevaarlijke aard. In dit soort trainingen worden individuen getuigen van seksuele intimidatie en worden zij niet neergezet als de daders. Dit zorgt ervoor dat mensen eerder een rol voor zichzelf zien als mogelijke bijdrager van de vermindering van het probleem (Cocker et al., 2016).

Inhoudelijk gaan deze trainingen vaak over de 5D's van bystander intervention. Deze zijn als volgt; distract, delegate, document, delay en direct. Aan de hand van deze vijf verschillende interventie methoden wordt uitgelegd hoe en op wat voor verschillende manieren er ingegrepen kan worden bij intimidatie (Right To Be, 2021)

De eerste van deze vijf interventiemogelijkheden is; distract. Hierbij is de bedoeling dat een persoon zich in een intimiderende situatie mengt door diegene af te leiden die geïntimideerd wordt. Echter kan dit ook door tussen beide te komen zonder iemand direct aan te spreken op het intimiderende gedrag. Eveneens kan een persoon ervoor kiezen om voor afleiding te zorgen door commotie te veroorzaken waardoor de nadruk niet meer ligt op de intimidatie (Right To Be, 2021).

Ten tweede kan een situatie gedelegeerd worden; delegate. Hierin staat centraal dat een derde partij gevraagd wordt om te interveniëren in de situatie. Deze derde partij dient enige autoriteit te hebben om de situatie te de-escaleren (Right To Be, 2021).

Ten derde kan een intimiderende situatie vastgelegd worden; document. Dit kan gedaan worden door de situatie te filmen of te noteren wat zich heeft plaatsgevonden. Voordat deze methode toegepast kan worden moet eerst worden gekeken of geen andere methode meer geschikt is. Tevens is het van belang dat documentatie pas kan beginnen als het slachtoffer al geholpen wordt en degene die documenteert veilig is. Daarnaast moet na het incident overlegd worden met het slachtoffer wat diegene met de documentatie wil (Right To Be, 2021).

Eveneens kan men het slachtoffer aanspreken nadat de intimidatie heeft plaatsgevonden; delay. Daarbij staat centraal dat wanneer je niet op tijd kan ingrijpen er nog steeds een kans is om te helpen, in dit geval door het achteraf met het slachtoffer over de situatie te hebben en deze af te keuren (Right To Be, 2021).

Tot slot kan er gekozen worden om de dader direct aan te spreken op zijn gedrag; direct. Deze interventiemogelijkheid is de enige van de vijf waarin niet het slachtoffer wordt aangesproken maar juist de dader. Wanneer een individu deze methode toepast moet diegene zeker weten dat de situatie niet zal escaleren en dat zowel diegene zelf als het slachtoffer veilig is van enige fysieke vorm van agressie. Naast dit alles in acht te nemen dient men de dader kort maar krachtig tegen te spreken, door bijvoorbeeld te zeggen dat deze moet stoppen. Het uitgangspunt is dat degene die geïntimideerd wordt geholpen (Right To Be, 2021).

Deze vorm van trainingen is gelieerd aan het Green Dot program (Right To Be, 2021). Deze Green Dot programma's worden op universiteitscampussen in Amerika gegeven. Het doel van deze trainingen is studenten inzicht te geven in manieren waarop zij kunnen ingrijpen en hiermee geweld te verminderen. En daarnaast deze veilig en naar behoren uit te voeren zonder daarmee zichzelf of anderen in gevaar te brengen. Dit gaat aan de hand van een speech die de luisteraars moet motiveren om na te gaan denken over interventie en hen

verder aan te sporen om een geweldssituatie te voorkomen. Daaropvolgend wordt de daadwerkelijke training in gang gezet (Cocker et al., 2011). Waar in deze Green Dot trainingen werd gesproken over de 3D's zijn deze inmiddels uitgebreid naar de 5D's die hierboven beschreven zijn. Het toevoegen van 2D's is het resultaat van een samenwerking van Right To Be en Green Dot. Deze toevoegingen zijn ontwikkeld om mensen te helpen om daadwerkelijk in te grijpen bij een potentieel gewelddadige situatie (Right To Be, 2021).

Echter blijkt uit de literatuur dat er verschillende obstakels zijn voor omstanders om daadwerkelijk tot een interventie over te gaan (Yule & Grych, 2017 & Carlson, 2008). Zo voelen omstanders zich vaak niet verantwoordelijk voor de situatie die zich voordoet en weten omstanders vaak niet hoe of op welke manier zij moeten reageren als zij een potentieel gevaarlijke situatie zien. Daarnaast blijkt dat het herkennen van een situatie als zijnde gevaarlijk ook een struikelblok is, omdat volgens de omstanders het vaak lastig is in te schatten of het door diegene zelf ook ervaren wordt als een vervelende situatie (Yule & Grych, 2017). Daarnaast geven slachtoffers van seksuele intimidatie aan dat omstanders vaak niet overgaan tot een preventieve actie ondanks de aanwezigheid van diezelfde omstanders. Terwijl juist de omstanders een belangrijke rol vervullen in het voorkomen van seksuele intimidatie, zij kunnen namelijk voor, tijdens of na de actie ingrijpen (Haikalas et al., 2018). Specifiek voor mannen speelt hierbij nog een ander facet waardoor minder snel zou worden ingegrepen, namelijk het gevoel dat wanneer een man zou ingrijpen dat hij hierdoor minder masculien is.

“the male bystander may decide against protecting a woman for fear of being seen as weak or gay by his male peers.” (Carlson, 2008, p.16)

Uit het bovenstaande citaat blijkt dat het helpen van een vrouw door een mannelijke omstander in de weg kan worden gestaan door het gevoel van verlies van masculiniteit. Een gevolg van deze ontwikkeling voor vrouwen is dat zij mannelijke bondgenoten missen die in staat zijn om in te grijpen bij een seksueel ongewenste situatie (Carlson, 2008).

Ondanks deze obstakels blijkt dat bystander intervention programma's wel leiden tot het beter inzien van gevaarlijke situaties, meer kennis hebben over verschillende interventiemethodes, en over het algemeen vaker ingrijpen dan de controlegroep (Banyard et al., 2007 & Nickerson et al., 2014). Verder wordt er in ander onderzoek geconstateerd dat het voordelig is voor mannen wanneer er meer gefocust wordt op het leren van de principes die naar voren komen in bystander intervention programma's. Om er zo voor te zorgen dat de behaalde voordelen van deze programma's beter in de praktijk kunnen worden gebracht (Gidycz et al., 2011).

2.3 Bewustwording

Om tot bewustwording te komen is er een grotere betrokkenheid nodig van mannen bij het creëren en realiseren van een gelijke samenleving tussen mannen en vrouwen. Dit gaat gepaard met de betrokkenheid van mannen bij de preventie en de vermindering van geweld op basis van gender (Campaign, W. R., 2014).

Echter komt uit de literatuur naar voren dat er complicaties zijn als het gaat over de mannelijke betrokkenheid bij vormen van seksuele intimidatie. In het onderzoek van Minerson et al. (2011) wordt beschreven dat verschillende principes een rol spelen die ervoor zorgen dat mannen niet betrokken raken bij de oplossingen voor dit probleem. Een daarvan is dat mannen geweld tegen vrouwen niet als een persoonlijk probleem voor henzelf ervaren. Eveneens wordt beschreven dat mannen niet zien dat het een maatschappelijk probleem is dat vrouwen seksuele intimidatie ervaren. Daarnaast zijn veel mannen niet op de hoogte van de ervaringen van vrouwen omtrent seksuele intimidatie, en het dagelijkse karakter daarvan. Daaropvolgend wijzen mannen vaak naar andere mannen, omdat zij zelf geen deel uitmaken van het probleem. En zelfs als mannen het probleem wel inzien weten ze niet hoe ze daar mee om moeten gaan.

Ondanks de vele uitdagingen op dit gebied wordt in de literatuur beschreven dat het van belang is dat de man wel een rol krijgt in de vermindering van geweld op basis gender (Minerson et al., 2011, Flood 2015 & Flood, 2018). De betrokkenheid van mannen is cruciaal omdat zij voornamelijk de daders zijn van seksuele intimidatie. De rol die is weggelegd voor mannen is om andere mannen aan te spreken op hun gedrag, om zo het gedrag van mannen te veranderen. Met als doel het tegengaan van geweld jegens vrouwen. Echter is het hierbij wel belangrijk dat mannen blijven luisteren naar vrouwen. Omdat het nog steeds een probleem is wat in de kern gecentreerd is rondom de vrouw (Flood, 2018).

2.4 Masculiniteit

Hoewel er veel uitingen zijn van masculiniteit is er een vorm van masculiniteit die in de samenleving de boventoon voert. Deze vorm van masculiniteit wordt omschreven als hegemoniale masculiniteit (Connell, 1995). Dit is de vorm van masculiniteit die de norm vormt van hoe een man zich zou moeten gedragen. Deze houdt in dat mannen zich uitsluitend mannelijke dienen te gedragen en dat gedragingen die als vrouwelijk worden bestempeld, vermeden moeten worden. Mannen mogen volgens deze norm niet te meelevend zijn en tevens niet te veel emoties tonen. Wanneer dit wel het geval is zullen mannen elkaar hier onderling op aanspreken, en elkaar daar vervolgens op afrekenen (Connell, 1995). Dit kan simpelweg door mannen die niet voldoen aan deze eisen af te doen als watje, homo of andere bewoordingen. Met als gevolg dat de masculiniteit van deze mannen aan de kant wordt gezet en daarmee geen vorm van masculien zeggenschap meer hebben (Brownlow, 2005). Naast dat deze vorm van masculiniteit schadelijk is voor de man heeft deze ook gevolgen voor vrouwen in de samenleving (Minerson et al., 2011). Hegemoniale masculiniteit zorgt voor de dominantie van mannen ten opzichte van vrouwen in de samenleving. Omdat deze uiting van masculiniteit het patriarchaat zijn legitimiteit verleent, worden hiermee buitenstaanders aan de kant gezet (Connell, 1995). De mannen die hegemoniale masculiniteit uitoefenen en daarmee het patriarchaat vormen, zijn vaak witte, heteroseksuele mannen die economisch als succesvol worden gezien (Brownlow, 2005). Door al eerdergenoemde eigenschappen (onverschrokkenheid, agressie, controle en risico's nemen) wordt deze hegemoniale masculiniteit in stand gehouden en daarmee wordt gezorgd dat de macht in handen blijft van het patriarchaat (Brownlow, 2005). Echter wordt deze vorm van masculiniteit niet door alle mannen tentoongespreid, het is een selectieve maar dominante groep die zowel mannen als vrouwen controleert. Waarbij van belang is dat de macht van deze groep mannen gewaarborgd wordt (Connell, 1995). Daarnaast beschrijft Connell (1995) drie andere vormen van masculiniteit, deze zijn de volgende; medeplichtige, ondergeschikte en gemarginaliseerde masculiniteit. Medeplichtige masculiniteit houdt in dat mannen niet bij de selecte groep horen die hegemoniale masculiniteit bewerkstelligen maar hier wel voordelen aan over houden. Deze groep, die overigens ook de grootste groep is, probeert wel naar deze opgelegde mannelijke norm te leven om potentiële uitsluiting te vermijden. En door deze normen na te leven houdt zij deze zodoende in stand. Daarnaast heb je de ondergeschikte masculiniteit. In deze categorie vallen mannen die de mannelijke norm die is opgelegd niet volgen, waardoor zij door het systeem niet erkend worden als man. Vervolgens heb je ook nog gemarginaliseerde masculiniteit, die wordt toegekend aan mannen die volgens het systeem al bij voorbaat niet deel kunnen nemen. Dit zijn voornamelijk mannen met een andere etniciteit, een te lage sociale klasse of beperkingen (Connell, 1995).

Naast deze vormen van masculiniteit die Connell (1995) heeft beschreven bestaat er nog een andere vorm van masculiniteit; toxic masculinity. Deze vorm van masculiniteit is weliswaar gebouwd op de noties van hegemoniale masculiniteit, maar het verschil zit hem in het feit dat sommige kenmerken van hegemoniale masculiniteit niet altijd destructief zijn. Dit is wel het geval bij toxic masculinity, kenmerken hiervan zijn; hebzucht, en extreem competitie gedreven zijn, geen plek kennen voor andermans gevoelens, de drang om andere te domineren door middel van agressie en geweld, en daarnaast het ondergeschikt stellen

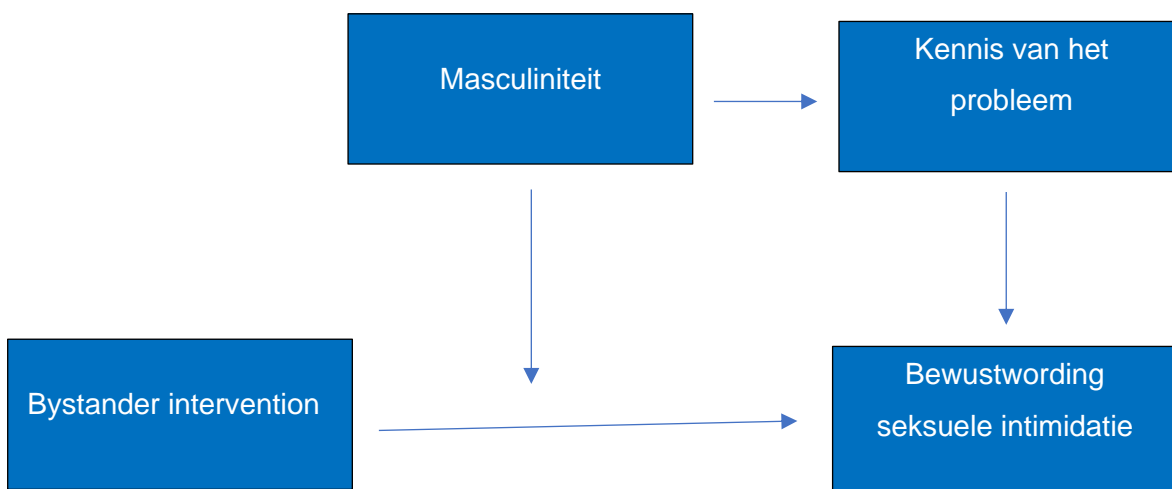

van vrouwen, homoseksuelen en mannen die zogenaamde vrouwelijke kenmerken vertonen (Kupers, 2005). Zoals eerdergenoemd zijn dit soort uitvoeringen van masculiniteit schadelijk voor zowel de vrouw als de man. Deze zijn schadelijk voor de vrouw omdat deze uiting van masculiniteit bijdraagt aan seksistische uitlatingen en een neerbuigende attitude jegens vrouwen promoot. Tevens draagt deze bij aan de ongelijkheid die mannen bepaalde privileges geeft en vrouwen verder achterstellen (Flood, 2018). Voor mannen geldt dat deze rigide uiting van masculiniteit leidt tot een slechte gezondheid (Kupers, 2005), en tot slechte relaties met vrouwen en mannen en problemen bij het opvoeden van kinderen (Minerson et al., 2011).

Om deze uitingen van masculiniteit tegen te gaan wordt een andere invulling van masculiniteit beschreven. In deze nieuwe invulling moet er meer ruimte zijn voor mannen om ook buiten de rigide regels van mannelijkheid man te zijn. Hiervoor dienen controlerende en gewelddadige ondertonen in zowel toxic als hegemoniale masculiniteit te worden ondermijnd (Minerson et al., 2011). Daarnaast moeten de eigenschappen die nu horen bij het zijn van een man een positievere invulling krijgen. Eigenschappen zoals kracht dienen niet gebruikt te worden voor gewelddadige doeleinden maar eerder voor oprechte kracht in de vorm van goede normen en waarden en een goed moraal kompas (Kearl, 2014).

2.5 Conceptueel Model

In dit hoofdstuk zal het conceptueel model van dit onderzoek worden weergegeven. Vervolgens zal een korte toelichting worden gegeven om het conceptuele model verder te duiden.

Volgens dit conceptuele model beïnvloedt masculiniteit de kennis die mannen van het probleem hebben. Hierbij zal ingegaan worden in hoeverre deze de kennis van het probleem stimuleert of juist lijkt af te remmen. Daarnaast is masculiniteit een interveniërende variabele tussen bystander intervention en bewustwording van seksuele intimidatie. Hiermee wordt getracht te beschrijven waarom mannen wel of niet ingrijpen in een situatie. Daarnaast wordt gekeken of masculiniteit verdere bewustwording in de weg staat als gekeken wordt vanuit bystander intervention. Ofwel hoe masculiniteit zich verhoudt tot verdere bewustwording van seksuele intimidatie aan de hand van bystander intervention.

Daaropvolgend zal onderzocht worden of het volgen van een bystander intervention training bijdraagt aan bewustwording van seksuele intimidatie. Met als uiteindelijke doel een vermindering hiervan in gang te zetten. Daarnaast zal beschreven worden of de kennis van het probleem bijdraagt aan verdere bewustwording.

Hoofdstuk 3. Methodologie

Dit onderzoek is kwalitatief van aard. Deze aanpak is gekozen om uitspraken te kunnen doen over de ervaringen en belevingen van de respondenten. Om dit te realiseren zijn er semigestructureerde interviews afgenomen. Daarnaast hebben de respondenten een opdracht moeten afronden voordat zij deel konden nemen aan dit interview. Tevens is er een bezoek gebracht aan de Stadsgesprekken in LUX.

In het komende hoofdstuk zullen achtereenvolgens de methoden die gebruikt zijn voor het verkrijgen van de benodigde data, het analyseren van deze data uiteen worden gezet., om daar vervolgens de gestelde vragen mee te beantwoorden.

3.1 Onderzoeksstrategie

Het doel van dit onderzoek is om een duidelijker beeld te krijgen van hoe mannen bij kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie aan de hand van bewustwording. Voor het uitvoeren van dit onderzoek is gekozen voor een kwalitatieve aanpak. Hiervoor is gekozen om beter inzicht te verkrijgen in verschillende persoonlijke ervaringen en opvattingen. Door het toepassen van een kwalitatieve aanpak kan inzicht verkregen worden in deze belevingen aan de hand van interviews (Creswell, 2016). Echter zijn er ook nadelen aan het kiezen van een kwalitatieve aanpak; zo kan er vanwege de vaak kleine groep respondenten geen uitspraken gedaan worden over een populatie. Daarentegen geeft kwalitatief onderzoek de ruimte aan de respondenten om aan de hand van eigen inbreng het onderzoek te voorzien van meer diepgang (Creswell, 2016).

In dit onderzoek zijn, om de benodigde data te verzamelen, interviews afgenomen. Vervolgens zijn deze door open, axiaal en selectief coderen, ondergebracht in hoofdcategorieën. Vanuit deze categorieën is een theorie gevormd. Deze gemaakte codes zijn ondergebracht in het codeboek (zie bijlage I). Daarnaast zijn de verkregen data vergeleken met de al bestaande literatuur die aan bod is gekomen in het theoretisch kader, om zo de gedane uitspraken ook te kunnen onderbouwen vanuit de literatuur.

Daarnaast is in dit onderzoek action research toegepast. Het doel van action research is om naast het te onderzoeken ook daadwerkelijk bij te dragen aan de oplossing van een probleem, (Lingard et al., 2008). Dit is gedaan aan de hand van een opdracht waarin de respondenten een training moeten volgen die hen seksuele intimidatie leert herkennen, en vervolgens op een juiste manier naar leert handelen. Hiermee is getracht een bijdrage te leveren aan de vermindering van seksuele intimidatie.

3.2 Dataverzameling

Om de benodigde data te verzamelen om de rol van de man in vermindering van seksuele intimidatie te onderzoeken, zijn er bepaalde vormen van dataverzameling gekozen. Om tot een zo goed mogelijke dataverzameling te komen is het van belang dat er verschillende methodes worden gebruikt om het fenomeen te beschrijven, zodat er sprake is van triangulatie (Vennix, 2016). De gekozen methodes om de benodigde data te verzamelen zijn: semigestructureerde interviews, een onderliggende opdracht en het bijwonen van Stadsgesprekken.

Er zijn in dit onderzoek zes semigestructureerde interviews afgenomen met zes mannen die uitgaan in Nijmegen. Een belangrijk detail hierbij was dat de mannen ook woonachtig waren in Nijmegen om te garanderen dat zij bekend zijn met het uitgaansleven van Nijmegen. Daarnaast vielen de geïnterviewde mannen binnen de leeftijdscategorie 18-29 jaar, want uit eerder onderzoek blijkt dat vrouwen van dezelfde leeftijdscategorie het meeste hinder ondervinden van seksuele intimidatie (Graham et al., 2017). Daarnaast zijn mannen in deze leeftijdscategorie het meest te vinden in uitgaansgelegenheden waar ook vrouwen van dezelfde leeftijdscategorie zijn (Fileborn, 2015). Vijf van de zes respondenten zijn geselecteerd tijdens het uitgaansleven in Nijmegen. Tijdens het uitgaan zijn

verschillende mannen benaderd aan de hand van een gesprek waarin werd verkend of de mogelijke respondent voldeed aan de voorwaarden voor dit onderzoek. Duidelijk werd dat in deze selectieprocedure niet alle mannen opstonden om een gesprek aan te gaan over seksuele intimidatie. Eén respondent is geselecteerd buiten het uitgaansleven om, maar deze voldeed wel aan alle eisen. De respondenten zijn geselecteerd op bepaalde kenmerken waardoor er sprake is van een selecte steekproef in dit onderzoek. In de tabel hieronder is een overzicht gegeven van de respondenten. Hierin wordt duidelijk dat twee van de zes respondenten gekozen hebben om anoniem te blijven, dit wordt verder in dit hoofdstuk toegelicht.

	Naam	Leeftijd	Omschrijving
<i>Respondent 1</i>	Martijn	27	Werkend
<i>Respondent 2</i>	Sam (alias)	23	Student
<i>Respondent 3</i>	Theo (alias)	22	Student
<i>Respondent 4</i>	Thijs	25	Afgestudeerd
<i>Respondent 5</i>	Bram	19	Student
<i>Respondent 6</i>	Mick	24	Student

Voorafgaand diende de respondenten een opdracht te maken. Deze opdracht diende de respondenten af te ronden voordat het interview plaats kon vinden. Inhoudelijk had de opdracht vier punten (zie bijlage II). Ten eerste moesten de respondenten in gesprek gaan met minimaal vier vrouwen in hun omgeving om zo tot een betere beeldvorming van het probleem van seksuele intimidatie te komen. Vervolgens volgden zij een korte onlinetraining bystander intervention, om de benodigde vaardigheden te leren die nodig zijn om in te grijpen bij het zien van seksuele intimidatie. In deze training worden er verschillende beelden getoond waarin seksuele intimidatie zich voordoet. Vervolgens worden er verschillende strategieën getoond met manieren waarop er ingegrepen kan worden. Dit gaat aan de hand van de 5D's, zoals deze ook beschreven staan in het theoretisch kader onder het kopje bystander intervention. Er is gekozen voor deze opdracht omdat deze training in korte tijd alle verschillende strategieën toelicht en deze duidelijk uitlegt, en hiermee de respondenten de benodigde kennis gaf om te kunnen deelnemen aan het interview (*StandUP tegen straatintimidatie*, 2020).

Deze training is gemaakt door een samenwerkingsverband tussen Right to be, Fairspace en L'Oréal Paris. Right to be en Fairspace zijn organisaties die aandacht besteden aan het tegengaan van intimidatie, waaronder ook seksuele intimidatie. (*StandUP tegen straatintimidatie*, 2020).

Vervolgens werd gevraagd om op hun eigen vertoonde gedrag te reflecteren zowel in het verleden als in het heden. Dit hield in dat de respondenten als onderdeel van de opdracht een avond moesten uitgaan om te reflecteren op hun eigen gedrag en dat van anderen. Daarnaast was het hiervan belang dat zij de bystander intervention training al hadden afgerond, om eventuele opgedane kennis in de praktijk te brengen. In deze opdracht is aan de hand van deze verschillende punten data verzameld.

De respondenten kregen nadat zij ingestemd hadden om mee te doen aan het onderzoek vier weken de tijd om de opdracht uit te voeren. Desalniettemin was er verschil in omvang van de gemaakte opdrachten; één respondent had in zijn opdracht zeer beknopt antwoord gegeven. Daarnaast hebben twee van de zes respondenten een deel van de opdracht niet afgerond, dit was de laatste stap waarin aan de hand van een uitgaansavond gereflecteerd moest worden op het eigen gedrag en dat van anderen. De overige respondenten leverden de opdracht in met een meer uiteengezette en uitgebreidere uitleg bij de verschillende onderdelen. Hierdoor is de verzamelde data groter dan de 6 interviews doet vermoeden.

Er is in dit onderzoek gekozen voor het doen van semigestructureerde interviews omdat deze een beter inzicht geven in de ervaringen en percepties aangaande seksuele intimidatie. Daarnaast zorgt het semigestructureerde karakter van het interview ervoor dat de geïnterviewde de ruimte heeft om zijn ervaringen, gedachtes en kennis over te brengen. Dit zorgt voor een meer gedetailleerde beschrijvingen van hetgeen dat onderzocht wordt. Dit staat in tegenstelling tot een gestructureerde interview methode waarin minder ruimte is voor de respondent om eigen inzichten te geven (Creswell, 2016).

Verder zijn de interviewguides aangepast aan de respondent die geïnterviewd werd. Door middel van het plaatsen van de teksten uit de opdracht onder vragen die hierop van toepassing zijn (zie bijlage III). Dit werd gedaan om de gegeven antwoorden op de opdracht ook te verwerken in het interview. Met als doel diepere inzichten te verkrijgen over de ervaringen van respondenten.

Daarnaast werd bij aanvang van ieder interview, de respondent de kans geboden om het interview anoniem of te nemen. Hiervoor is gekozen omdat de respondenten gevoelige informatie deelde van zichzelf en van anderen. Wat als resultaat had dat twee van de respondenten gekozen hebben om het interview af te nemen. Deze twee respondenten hebben een pseudoniem gekregen zoals in de eerder getoonde tabel is aangegeven.

Om verder inzicht te verkrijgen in dit onderwerp zijn de Stadsgesprekken in Lux bezocht. Deze specifieke editie van Stadsgesprekken ging over straatintimidatie in Nijmegen en wat hiertegen te doen is. Relevante actoren op het gebied van seksuele intimidatie kwamen hierbij aan het woord. Het bijwonen hiervan heeft meerdere inzichten verschaft op het gebied van seksuele intimidatie in Nijmegen. Deze inzichten hebben bijgedragen aan dit onderzoek. Tevens werd deze bijeenkomst opgenomen, en deze is naderhand nog teruggekeken om de inhoud hiervan duidelijker te laten terugkomen in het onderzoek.

3.3 Data-analyse

Voor het uitvoeren van een analyse van de gegenereerde data moest deze eerst worden getranscribeerd. Er is gekozen om de interviews letterlijk te transcriberen omdat volgens deze methode de manier waarop dingen worden gezegd bewaard blijft. Vervolgens zijn de transcripten gecodeerd. Deze zijn eerst open gecodeerd, en vervolgens onderverdeeld in subgroepen. Dit is gedaan om meer structuur aan te brengen in de codes en deze overzichtelijker te maken. Daarna zijn de relevante subgroepen voor het beantwoorden van de hoofdvraag verder onderverdeeld naar de hoofdcategorieën. Deze categorieën zullen de basis vormen voor de uiteindelijke theorievorming. De verbanden tussen deze verschillende categorieën zijn gebruikt om de hoofd- en deelvragen van dit onderzoek te beantwoorden (zie bijlage 1).

3.4 Positionaliteit

Het probleem dat in dit onderzoek onderzocht wordt, wordt voornamelijk ondervonden door vrouwen. Aangezien de onderzoeker niet tot dit geslacht behoort, dient uitgelegd te worden waarom juist voor dit onderzoek gekozen en deze invalshoek gekozen is.

Het onderzoek focust zich op mannen en wat zij kunnen doen om het probleem seksuele intimidatie te verminderen. Hiermee wordt niet gesteld dat vrouwen niet bij kunnen dragen aan de oplossing van het probleem maar wordt juist gekeken naar hoe ook mannen kunnen bijdragen. Mede omdat de onderzoeker van het mannelijke geslacht is wordt gekeken naar die kant van deze problematiek. Omdat deze weet hoe het is om man te zijn, kan hierdoor het probleem beter vanuit deze lens bekijken dan uitspraken te doen over hoe vrouwen dit probleem ervaren. Aangezien de man ook vaker aanstichter is van seksuele intimidatie is dit bij uitstek een interessante doelgroep om te onderzoeken.

Daarnaast is geprobeerd in dit onderzoek de respondenten niet af te schilderen als potentiële daders maar juist als potentiële oplossers van het probleem. Hiermee is getracht

weerstand richting dit onderzoek of het onderwerp te beperken. Wanneer mannen een schuldgevoel hadden of zelf seksueel geïntimideerd bleken, is slechts gevraagd naar hun ervaring daarvan en hun eigen reflectie hierop. Dit is gedaan zonder dat daar vanuit de onderzoeker een mening aan werd verbonden om zo te voorkomen dat er weerstand ontstond.

Eveneens is de onderzoeker tijdens het onderzoek in gesprek gebleven met vrouwen omdat dit nog steeds een probleem is waarvan de vrouw het grootste slachtoffer is.

Hoofdstuk 4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen aan de hand van de afgenomen interviews, de gemaakte opdrachten en de Stadsgesprekken de gestelde deelvragen beantwoord worden. Deze zijn gestructureerd in vier delen; kennis van het probleem, masculiniteit, bystander intervention en bewustwording van seksuele intimidatie. Aan de hand van deze hoofdthema's zullen de deelvragen beantwoord worden en ook zullen de onderlinge verbanden tussen deze thema's in dit hoofdstuk verder uiteen worden gezet.

Verder worden de namen van de respondenten gebruikt als er verwezen wordt naar de interviews van deze personen. Echter hebben twee respondenten ervoor gekozen om anoniem te willen blijven. Deze twee zijn voor zien van pseudoniemen deze twee zullen in het vervolg van dit hoofdstuk de volgende namen dragen; Theo en Sam.

4.1 Context Nijmegen

Wanneer gekeken wordt naar wat de gemeente Nijmegen doet om seksuele intimidatie tegen te gaan, blijkt dat de stad in vergelijking met andere steden minder doet. In tegenstelling tot andere steden zoals Rotterdam, Amsterdam en Arnhem is er geen officieel meldpunt voor seksuele intimidatie in Nijmegen (Smit & Brand, 2020). Ondanks dat ligt er wel een actieplan klaar om seksuele intimidatie aan te pakken in Nijmegen. Hierin wordt de gemeente aangespoord om actie te ondernemen en wordt beschreven dat het noodzakelijk is om preventie en bewustwording gemeentelijk te regelen. Verder wordt de gemeente in dit plan aangespoord om duidelijke afspraken te maken met de horecagelegenheden in Nijmegen, met als doel seksuele intimidatie sneller te herkennen en aan te pakken. (Smit & Brand, 2020).

Daarnaast is gebleken uit het bezoek aan de Stadsgesprekken in Lux, dat er actie wordt ondernomen in Nijmegen om seksuele intimidatie zichtbaarder te maken. Dit gaat aan de hand van het krijten van seksueel intimiderend opmerkingen op de plek waar deze hebben plaatsgevonden. Deze acties worden gedaan door heel Nijmegen door het Instagram-account *catcallssofnimma*. Verder bleek uit de Stadsgesprekken dat het actieplan dat in 2020 is opgesteld, vooralsnog tot geen verdere actie heeft geleid bij de gemeente. Echter zeggen de opstellers van dit plan (Marieke Smit & Charlotte Brand) te hopen in 2023 te kunnen beginnen met voorlichtingen op scholen en de Radboud universiteit om bewustwording over seksuele intimidatie aan te wakkeren (*Stadsgesprekken #7: 'Psst meisje: straatintimidatie en MeToo in Nijmegen'*, 2022).

4.2 Kennis van het probleem

Alle respondenten gaven aan te weten dat het probleem bestond. Dit kwam meestal doordat ze dit in het nieuws voorbij hebben zien komen of gesprekken hebben gevoerd met vrouwen in hun omgeving. Bij drie van de zes respondenten werd het onderwerp voor het eerst echt zichtbaar tijdens de #metoo discussie. Dit heeft er bij Martijn en Sam toe geleid dat zij ook gesprekken zijn gaan voeren met vrouwen in hun omgeving voordat zij meededen aan dit onderzoek. Ook geeft Theo aan al vóór deelname aan dit interview met vrouwen in zijn omgeving in gesprek te zijn gegaan. Door Bram en Mick wordt de BOOS-aflevering over de The Voice genoemd als reden dat zij meer over het onderwerp te weten zijn gekomen. Daarnaast geeft Sam ook aan dat de aflevering van BOOS een reden is geweest om meer met het onderwerp aan de slag te gaan.

Alhoewel sommige respondenten al voor deelname aan dit onderzoek gesprekken met vrouwen hadden gevoerd, geven alle zes de respondenten aan dat zij verbaasd waren over het dagelijkse karakter van seksuele intimidatie. De respondenten zijn hierachter gekomen door middels de opdracht met minstens vier vrouwen in gesprek te gaan. Verder geven zij alle zes aan dat ze niet door hadden dat het zo'n groot probleem was. Theo geeft het volgende aan als hem gevraagd wordt of het probleem vaak voorkomt;

“Ja, dat was ook wel zeg maar toen in het begin toen ik hier ook zelf mee bezig ging. Uhm was ik ook wel een beetje geschokt, geschrokken van hoe universeel dat is. Dat echt alle vrouwen dat hebben. Ze hebben allemaal wel iets van een verhaal over. En de ene dan erger dan de andere. Tijdens het hardlopen worden nagefloten of nageschreeuwd of dat auto's zachter gaan rijden ofzo. En uhm zeker tijdens het uitgaan is het ook heel vaak dat er in billen wordt geknepen of rare dingen worden gezegd. En sowieso s 'avonds op straat of überhaupt op straat dat er hele ongepaste dingen worden gezegd en gedaan. Ja en ik wist niet dat echt iedereen dat had.” (Interview met Theo, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt Theo geschrokken is van hoe vaak dit probleem zich voordoet nadat hij in gesprek is gegaan met vrouwen in zijn omgeving. Daarnaast geeft Thijs ook aan geschrokken te zijn van de mate waarin het probleem zich voordoet. Zowel Sam, Martijn als Bram geven antwoorden in dezelfde trant van verbazing. Alleen geven deze drie ook aan boos te worden na het horen van deze verhalen. Martijn geeft het volgende aan nadat aan hem gevraagd is wat het horen van deze verhalen van seksuele intimidatie met hem doet.

“Ja, dat is een beetje zo'n nutteloos heroïsch maar daar word ik dan echt heel boos van. Wat ik weleens eens hoor dat je daar echt verbaasd over bent omdat je het als jongen toch gewoon echt makkelijk hebt kunnen we zeggen. Dat je echt dingen hoort dat je denkt jesus dat dit inderdaad gewoon gebeurt terwijl je dat eigenlijk echt helemaal niet door hebt.” (Martijn, 2022)

Naast dat blijkt uit dit citaat dat hij boos en verbaasd is, komt ook naar voren dat hij het eigenlijk helemaal niet doorheeft. Dit is een beeld wat vaker terugkwam in de interviews. Alle zes de mannen gaven aan dat zij het probleem moeilijk vonden te zien. Dit kan verschillende redenen hebben. Ten eerste kon het zo zijn dat zij simpelweg niet op het probleem letten en daardoor belandde dit probleem in een blinde vlek. Hiermee wordt bedoeld dat mannen niet actief opletten op wat er om hen heen gebeurt tijdens het uitgaan, waardoor het probleem niet zichtbaar is. Daarnaast kan het zijn dat mannen het probleem niet doorhebben omdat hen zelf niet aangaat, ze zien het probleem niet als een persoonlijk probleem. Dit komt overeen met eerder gedaan onderzoek omtrent mannen en seksuele intimidatie (Minerson et al., 2011).

“Nou ik was vooral wel verbaasd omdat ik ook heel naïef daarin ben. Zo van oh dat zal toch wel meevallen, vrouwen hebben daar toch niet echt last van. Dus verbazing is wel een thema en uhm. Vooral ook wel een soort van geschrokken denk ik. Dat het zo'n ding was en ook dat vrouwen het zo ervaren omdat ikzelf natuurlijk een man ben. En misschien helemaal niet in de gaten hebt, dus ook wel een beetje geschrokken.” (Mick, 2022)

In bovenstaand citaat geeft Mick ook weer dat hij dacht dat het wel mee zou vallen omdat hij zelf een man is en hierdoor niet de werkelijke aard van het probleem doorhad. Waar hij aangeeft eerst vooral te denken dat het allemaal wel mee zou vallen is hij door het gesprek aan te gaan geschrokken van de mate waarin het vrouwen overkomt.

Tevens blijkt uit de antwoorden die Thijs en Bram gaven dat zij niet bezig waren met het probleem en het daardoor ook niet zagen gebeuren. Thijs geeft aan dat het hem tijdens het uitgaan nooit opvalt hoewel hij wel weet dat het gebeurt. Bram geeft op zijn beurt aan dat hij er überhaupt nooit op let tijdens het uitgaan. Daarnaast geeft Bram aan dat hij niet doorhad dat het zo vaak voorkwam voordat hij hierover in gesprek ging met vrouwen.

Bovendien blijkt dat het voor mannen een onzichtbaar probleem is omdat zij er geen gesprekken met andere mannen over voeren. En wanneer zij dit wel doen is het meestal aan de hand van het nieuws. In deze gesprekken wordt dan vooral het nieuws besproken maar wordt er verder niet dieper op het onderwerp ingegaan. Een reden die hiervoor genoemd wordt is dat het vaak als grapje wordt afgedaan of dat het wordt weggelachen om maar niet dieper op het onderwerp in te gaan. Ook valt op uit de interviews dat alleen Theo weleens gesprekken heeft gevoerd met zijn vrienden over dit onderwerp.

Thijs, Mick en Bram geven aan nog nooit gesprekken te hebben gevoerd met mannen dan wel vrienden over dit onderwerp. Daarentegen geven Sam en Martijn wel aan deze gesprekken te voeren met vrienden maar zonder dat deze echt over inhoudelijke dingen gingen, zoals de eigen rol in het probleem.

“Of met vrienden van de studie ook. Maar dat wordt meestal wel als een grapje gedaan denk ik, of niet dat we zo echt de diepte ingaan. Maar meer dat we gewoon verbaasd zijn van dit kan echt niet ofzo weet je wel. Of dit moet anders maar dat we zelf niet tot de grens gaan van hè wat hebben we nou zelf een keer gedaan of niet.” (Sam, 2022)

Uit bovenstaand citaat van Sam blijkt dat hij wel dergelijke gesprekken heeft gevoerd met mannen over dit onderwerp. Tegelijkertijd geeft hij ook aan dat deze gesprekken oppervlakkig waren en door middel van een grapje werden beklonken. Waarschijnlijk worden deze grapjes gemaakt omdat het voor mannen een gevoelig onderwerp is of een onderwerp is waar liever niet over gesproken wordt.

Martijn en Theo geven allebei aan moeite hebben met het bespreekbaar maken van het onderwerp, omdat zij vaak stuitten op weerstand wanneer het over seksuele intimidatie gaat. Naast dat er dan een grap over wordt gemaakt, leggen zij uit dat ze er soms voor kiezen om het gesprek niet aan te gaan uit vrees voor confrontaties. Martijn geeft aan dat het onderwerp moeilijk bespreekbaar is omdat je volgens hem kan stuitten op *“een muur van masculiniteit.”* Ook Theo omschrijft dat hij eenzelfde soort patroon tegenkomt.

“Maar ik denk bijvoorbeeld op mijn werk een beetje een taboeonderwerp. Ik denk dat als je daarover begint (..) ik denk als je er iets tegenin probeert te brengen dan ben je ook een beetje een sfeerverpester zeg maar.” (Theo, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat Theo ondanks dat hij het met vrienden over seksuele intimidatie heeft, wel stuit op weerstand op zijn werk. Het is een onderwerp waar niet over gesproken dient te worden. Ook geeft Theo aan dat hij in andere kringen niet bang is om het hierover te hebben omdat hij dan niet weggezet zal worden als dingen waar hij niet op zit te wachten. Hieruit blijkt dat mannen die het over het onderwerp willen hebben hiertoe de kans niet krijgen omdat zij vervolgens weg worden gezet als zijnde sfeerverpester of iemand die moeilijk doet.

Al met al weten alle respondenten dat het probleem er is, en zijn ze door het maken van de opdracht beter op de hoogte van de strekking van de problematiek. Echter ziet een meerderheid dit niet als een probleem voor zichzelf. Sam, Mick, Thijs en Bram geven aan dat het voor hun persoonlijk geen probleem is. Desondanks is er wel te merken dat bij Sam, Mick en Thijs er enige nuance aan te brengen is hierover. Mick vertelt dat door mee te doen aan dit onderzoek voor hem pas echt duidelijk wordt wat precies de gehele strekking van het probleem was. Daarnaast geeft Thijs aan dat het voor hem persoonlijk geen probleem blijft maar dat hij wel meeleeft met de vrouwen om hem heen. Eveneens beschrijft Sam het probleem eerder als een maatschappelijk probleem, terwijl dit voor hem persoonlijk geen probleem is. Hiermee geeft hij aan dat het probleem hem niet aangaat, maar wel inziet dat het een maatschappelijk probleem is waar hij zelf ook kan optreden als mogelijke bijdrager aan het oplossen ervan.

Opvallend was dat deze vier respondenten het probleem niet zagen als iets wat betrekking op hen persoonlijk had. Dit simpelweg omdat zij zelf niet rechtstreeks te maken hebben met seksuele intimidatie, ondanks dat ze allemaal aangaven dat vrouwen in hun omgeving te maken hadden met seksuele intimidatie.

Als gekeken wordt naar de link tussen de kennis van het probleem en masculiniteit, valt daarover te zeggen dat mannen het lastig vinden om in gesprek te gaan met andere mannen over het onderwerp. Omdat dit simpelweg niet door dezelfde mannen als probleem wordt gezien. Tevens is het geval dat wanneer er wel gesproken wordt over het onderwerp dat dit oppervlakkig blijft en vaak weggezet wordt als grap. Dit komt mede doordat het een gevoelig onderwerp is, waar de meeste mannen niet voor openstaan om een gesprek over te hebben. Wanneer dit wel getracht wordt, word je weggezet als iemand die niet meegaand is in de sfeer en word je als lastpost beschouwt. Dit heeft als gevolg dat mannen het onder elkaar niet over seksuele intimidatie hebben waardoor de hegemoniale masculiniteit in stand wordt gehouden (Connell, 1995 & Brownlow, 2005).

Toch zijn er hoopgevende lessen te trekken uit de verzamelde data. Zo geven Martijn, Theo, Sam, Mick en Bram dat zij nu eerder in gesprek zouden gaan met mannen, omdat dit volgens hen belangrijk is om het onderwerp bespreekbaarder te maken is onder mannen en vriendengroepen.

4.3 Masculiniteit

Zoals in de vorige paragraaf is aangeven stuiten de respondenten soms op weerstand van andere mannen wanneer het over seksuele intimidatie gaat. Dit kan uitgelegd worden als de onderlinge controle van mannen die zich voordoet bij hegemoniale masculiniteit die Connell (1995) beschreef. Deze vorm van masculiniteit gaat gepaard met de volgende eigenschappen; onverschrokkenheid, agressie, controle en risico's nemen (Brownlow, 2005).

Alle respondenten geven aan deze eigenschappen te herkennen en zeggen dat zij weleens in aanraking zijn gekomen met deze uitingen van masculiniteit. Zo geven Martijn, Sam, Theo, Bram en Mick allemaal aan dat zij deze opgelegde regels voor mannelijkheid hebben nagestreefd. Echter geeft Theo aan dat hij deze weleens na heeft gestreefd maar dat hij zich er meestal niks van aantrekt. Daarentegen geeft Thijs aan dat hij nooit bezig is geweest met te voldoen aan dit beeld en dat hij dit beeld bij zijn vrienden of in zijn omgeving ook niet herkent. Verder geven Martijn, Sam, Mick en Bram aan dat zij weleens zich anders gedragen hebben om erbij te kunnen horen. Zij geven aan stoerder gedrag vertoond te hebben om zich meer mannelijker op te stellen. Dit ging voor Martijn en Sam gepaard met een mate van groepsdruk. Zo geeft Martijn aan dat hij weleens grensoverschrijdend gedrag vertoond heeft tijdens het uitgaan omdat hij werd overgehaald door een vriend om een bepaalde dame in haar billen te knijpen. Dit gebeurde omdat hij het gevoel had dat hij er anders niet bij hoorde. Ook Sam geeft aan weleens over te zijn gehaald om tijdens het uitgaan een bepaalde handeling uit te voeren. Hoewel hij niet zeker weet of dit een grensoverschrijdende handeling was, denkt hij achteraf wel dat het intimiderend over kon komen. Daarentegen geeft Mick het volgende aan als hem gevraagd werd over hoe dit gedrag precies tot uiting komt.

“Stoer doen, borst naar voren kan het niet helemaal omschrijven omdat ik er niet per se bewust van ben als ik zoiets doe. Ik kan me wel voorstellen dat je in een groep met vrouwen erbij een beetje stoer doet van kijk mij, ja ik ben de man ofzo.” (Mick, 2022).

In de bovenstaande quote beschrijft Mick dat hij zich probeert mannelijker en stoerder op te stellen wanneer er een groep vrouwen aanwezig is. Ook Martijn herkent dit beeld en geeft aan dat hij ook weleens stoerder wilde overkomen tegenover vrouwen. Beide geven dan ook aan dat in hun omgeving vrouwen soms als een soort prooi gezien worden, waarop gejaagd moet worden tijdens het uitgaan. Zoals in onderstaande quote beschreven wordt;

“Stoer doen en dat klinkt nu misschien overdreven maar een beetje alsof de vrouwen dan een prooi zijn tijdens het uitgaan. Zo hebben we het er met vrienden ook weleens over gehad weet je wel. Vrouwen scoren.” (Mick, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat mannen onderling vrouwen dus als een prooi kunnen zien. Tevens geven Martijn, Sam en Theo aan dat zij dit beeld herkennen en dat er een cultuur onder mannen heerst waarin objectiverend over vrouwen wordt gepraat. Sam beschrijft dat in zijn omgeving vrouwonvriendelijke opmerkingen worden gemaakt, maar geeft aan dat dit meestal is om stoer te doen tegenover andere mannen.

Theo en Martijn geven aan te denken dat dit soort opmerkingen seksuele intimidatie in de kaart speelt. Martijn zegt hierover dat als je objectiverend praat over vrouwen dat de stap dan ook kleiner wordt om hier vervolgens naar te handelen. Theo geeft het volgende aan als hem wordt gevraagd naar waarom hij denkt dat deze link te maken is.

“Dat stoer doen het is heel erg een ego dingetje (...) Het is ook een beetje elkaar kunnen aftroeven op een bepaalde manier, mannen onder elkaar. En dan kan dat ook leiden tot steeds heftigere vormen van vrouwen benaderen die dus steeds ongewenster zijn. En bijvoorbeeld ook als je niet daaraan meedoet (...) of soms naroept of toetert en daar tegenin gaat dat je dan meteen een homo zou zijn of een watje. Dat is allemaal redelijk problematisch vind ik.” (Theo, 2022)

In het bovenstaande citaat geeft Theo aan dat hij een cultuur herkent waarin mannen elkaar proberen te overtreffen in wat ze al dan niet durven te doen. Vervolgens kan dit volgens hem leiden tot seksuele intimidatie wat voorkomt uit het stoere gedrag wat mannen willen vertonen. Dit vertonen van stoerder gedrag kwam zoals eerder beschreven ook voor bij een deel van de respondenten.

Daarnaast beschrijft Theo dat wanneer een man niet meedoet aan dit gedrag of er zelfs tegenin gaat, dat als gevolg heeft dat je wordt uitgemaakt voor een watje of een homo. Dit afrekenen van mannen onderling is ook wat Connell (1995) beschrijft als het gaat over hoe hegemoniale masculiniteit in stand wordt gehouden door mannen zelf. Daarnaast kan het uitgemaakt worden voor watje of homo gezien worden als een remmende factor om in te grijpen in een potentieel grensoverschrijdende situatie zoals het onderzoek van Carlson (2008) omschrijft.

Hierop volgend geven Martijn, Theo en Thijs aan dat zij niet altijd zouden durven ingrijpen vanwege de reactie die ze van de andere partij zouden kunnen krijgen. Zo geeft Thijs dat hij nooit iemand direct aan zou spreken op zijn gedrag om zo escalatie te voorkomen. Ook Theo en Martijn omschrijven eenzelfde soort beeld, dit komt bij hen alle drie voort uit een angst voor agressie vanuit een onbekende partij.

“Bij een vreemde kun je dat natuurlijk niet echt pijken. Die kunnen in een keer uit hun slof schieten zeker als ze onder invloed zijn.” (Thijs, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat Thijs het lastig vindt om in te grijpen bij een situatie waarin hij de dader niet kent, omdat hij niet weet hoe deze zal reageren. Daarentegen geeft Thijs aan dat hij wel zou ingrijpen als vrienden van hem intimiderend gedrag vertonen. Dit is omdat hij deze persoon beter kent en daardoor ongeveer weet hoe deze zal reageren.

Hierin is hij echter een uitzondering ten opzichte van de andere respondenten. Martijn, Theo, Sam, Bram en Mick geven allen aan niet of minder snel in te grijpen als vrienden van hen intimiderend of grensoverschrijdend gedrag vertonen. Zo geeft Sam aan sommige vrienden in zijn voetbalteam niet aan te spreken op hun gedrag. Dit komt omdat hij wanneer hij dit wel doet te horen krijgt dat hij niet zo moeilijk moet doen. Eveneens kiest Theo ervoor niet in te grijpen bij vrienden om de vrede in de groep te bewaren. Daarnaast geven Martijn, Bram en Mick aan minder bereid te zijn om in te grijpen omdat zij positiever

denken over hun vrienden. Dit komt omdat ze de persoon kennen en er hierdoor vanuit gaan dat hij waarschijnlijk goede intenties heeft.

“Als vrienden dader zijn zou ik misschien wel later ingrijpen (...) Maar misschien dat ik dan eerder zou denken van het zal wel meevallen, dat je het eerder gaat relativeren terwijl dat misschien niet zo is.” (Bram, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat Bram geneigd is zijn vrienden minder snel aan te spreken wanneer zij intimiderend gedrag vertonen. Een aanvullende reden hiervoor voor hem zou kunnen zijn dat het misschien iets aan zijn vriendschap zou kunnen veranderen wanneer hij deze persoon op zijn gedrag aanspreekt.

Met andere woorden de respondenten herkennen de opgelegde regels van masculiniteit, en het merendeel heeft deze weleens nagestreefd. Dit heeft meestal als gevolg dat mannen zich stoerder voordoen en ook in de ogen van andere mannen stoerder gedrag vertonen, wat in het geval van Martijn en Sam door groepsdruk leidde tot een intimiderende situatie. Er wordt door een meerderheid van de respondenten een cultuur herkend die gepaard gaat met haantjesgedrag, en objectiverende uitspraken over vrouwen binnen vriendengroepen.

Daarnaast zien Martijn, Sam, Theo, Bram en Mick tegenwoordig wel een verandering op het gebied van masculiniteit. Deze gaat volgens hen gepaard met minder rigide regels van wat masculiniteit precies inhoudt. Ondanks dat de oude regels ook nog steeds bestaan en zichtbaar zijn.

Vervolgens als gekeken wordt naar de link tussen masculiniteit en bystander intervention, ofwel het ingrijpen bij een intimiderende of grensoverschrijdende situatie, blijkt dat mannen weggezet worden als vervelend of minder masculien wanneer zij andere mannen op hun gedrag aanspreken. Met als gevolg dat mannen minder snel in zullen grijpen omdat zij niet constant hiermee geconfronteerd willen worden. Daarnaast zijn mannen zelf ook bang voor de reactie van de andere partij waardoor zij niet in durven te grijpen. Dit is dan vaak uit angst voor de onvoorspelbaarheid van een onbekend persoon. In de volgende paragraaf zal beschreven worden wat de respondenten onder seksuele intimidatie verstaan en of zij deze weten te herkennen. Vervolgens wordt gekeken wat de respondenten vaststellen na het volgen van een bystander intervention training. Daarnaast wordt gekeken of deze training invloed heeft op bewustwording rond seksuele intimidatie.

4.4 Bystander intervention

Een meerderheid van de respondenten gaf aan het moeilijk te vinden om seksuele intimidatie of grensoverschrijdend gedrag te herkennen. Alleen Martijn geeft aan dat hij seksuele intimidatie daadwerkelijk zou herkennen als hij het ziet gebeuren. De overige respondenten geven aan problemen te ondervinden een situatie als dusdanig te herkennen. Dit komt omdat voor hen de grens wanneer er sprake is van seksuele intimidatie onduidelijk is. Mick geeft het volgende aan als hem gevraagd wordt of hij kan zien wanneer iemand de grens overgaat:

“Nee nee zeker niet. Want die grens is voor mij dus echt heel moeilijk. (...) Wanneer zit iemand er nou echt niet op te wachten of wanneer vindt iemand het echt vervelend.” (Mick, 2022)

Het bovenstaande citaat laat zien dat het voor Mick lastig is om te herkennen wanneer er voor iemand een grens wordt overschreden. Eveneens geeft hij aan dat deze grens per persoon kan verschillen waardoor het moeilijker wordt in te schatten of er sprake is van seksuele intimidatie. Hierin is Mick niet alleen, alle mannen geven aan het lastig te vinden om een duidelijke grens te herkennen omdat deze dus per persoon kan verschillen. Wat als gevolg heeft dat de grens onduidelijk wordt. Dat deze grens persoonsgebonden is viel ook

Thijs op toen hij in gesprek ging met verschillende vrouwen. Hieruit kwam naar voren dat de vrouwen die hij gesproken had andere grenzen hanteerden van wanneer er sprake was van seksuele intimidatie. Ook volgens de andere respondenten is er sprake van een grijs gebied als het gaat over de precieze grens van seksuele intimidatie. Deze bevindingen van de respondenten komen overeen met het onderzoek van Yule & Grych (2017), waarin beschreven wordt dat het herkennen van een dergelijke situatie persoonsgebonden is.

Wanneer aan de respondenten gevraagd werd wat seksuele intimidatie is volgens hen, gaven Martijn, Theo, Sam en Thijs aan dat het een breed begrip is, maar dat het neerkomt op het feit dat wanneer iemand er een onprettig gevoel aan overhoudt, dat er dan al sprake kan zijn van seksuele intimidatie.

“Ik denk dat ik het dan ook heel breed zou zien, alles waarbij de ander (...) geen fijn gevoel heeft en of dat nou een enkele aanspraak is of een enkele toenadering is of een heel uitgebreid gesprek of benadering of aanraking. Maar eigenlijk alles waarbij de ander denkt vervelend of geen zin, kan ik hier weg.” (Martijn, 2022)

Uit het bovenstaande citaat wordt duidelijk dat Martijn de grens van seksuele intimidatie legt bij alles wat vervelend ervaren wordt door de ontvangende partij. Eveneens legt hij uit dat seksuele intimidatie zich kan voordoen op vele manieren en niet uitsluitend fysiek contact moet zijn om de stempel seksuele intimidatie te krijgen. Daarentegen geeft Bram aan dat er pas sprake is van seksuele intimidatie als het slachtoffer daadwerkelijk wordt aangeraakt op plekken waar deze persoon dat niet wilt.

“Denk dat ik dat eerder zou zien als echt aanrakingen op plekken die vrouwen niet fijn vinden (...) Maar ik weet niet of een omhelzing of iets te lang vasthouden, dat is voor mij een beetje grijs gebied. Ik weet niet of ik dat, daar twijfel ik over of dat seksuele intimidatie is” (Interview met Bram, 2022)

Uit het bovenstaande citaat wordt onder meer duidelijk dat Bram twijfelt of iemand te lang vasthouden of een omhelzing geven, gerekend kan worden tot seksuele intimidatie. Daarnaast geeft hij aan dat hij het aanraken op ongewenste plekken wel ziet als seksuele intimidatie. Anderzijds geeft Mick aan dat hij seksuele intimidatie een moeilijk begrip vindt wat hij voor zichzelf niet duidelijk heeft. Zo geeft hij onder meer aan dat er sprake kan zijn van seksuele intimidatie wanneer iemand een slecht gevoel overhoudt aan de situatie, en aan de andere kant zegt hij het volgende;

“Dus stel je voor iemand raakt iemand anders aan en diegene geeft aan, ik wil dit niet en het stopt. Zou het voor mij ook wel goed kunnen zijn. Maar als iemand dan doorgaat dan vind ik het meteen overschrijdend, dus grenzen aangeven hierin is ook wel heel belangrijk.” (Interview met Mick, 2022)

Uit het bovenstaande citaat blijkt dat Mick een aanraking niet direct als seksuele intimidatie ziet wanneer wordt aangegeven dat dit ongewenst is. Vervolgens geeft hij aan dat het pas seksuele intimidatie is als de gestelde grenzen overschreden worden. Echter wanneer hem gevraagd wordt of het pas grensoverschrijdend is als aangegeven wordt wat de grenzen zijn, geeft hij aan dat dit niet per se zo is en dat hij het nogal ingewikkeld vindt om aan te geven wat seksuele intimidatie precies is en inhoudt.

Naast het herkennen van seksuele intimidatie geeft bystander intervention training de juiste handvaten om naar behoren te reageren op een intimiderende situatie. Zoals al eerder verteld werd in het hoofdstuk methodologie hebben de respondenten een korte training gevolgd.

De meerderheid van de respondenten gaf aan dit een zinvolle training te vinden waarin zij bij zijn gebracht op wat voor verschillende manieren ze in kunnen grijpen in een situatie waarin er sprake is van seksuele intimidatie. Zo verklaren Martijn, Sam, Theo, Thijs

en Mick iets geleerd te hebben van de training die zij gevolgd hebben. Daarnaast kwam naar voren dat Martijn, Theo, Thijs en Mick het prettig vonden dat er ook manieren waren om in te grijpen zonder de dader daar direct op aan te spreken. Dit was voor hen een goed inzicht omdat ze niet door hadden dat er ook op andere manieren ingegrepen kon worden.

“Ja want nu was ik vooral dan de “distraction D”. Zeg maar dat je dan een gesprekje aanknoopt of iets anders. Maar er zijn natuurlijk ook andere manieren (...) Het fijne is dat ze wel verschillen in hoeverre het direct is en dat is ook fijn dat je zelf kan kiezen wat bij jou past. (...) omdat het ook moeilijk is om direct, om diegene dan aan te spreken (...). Dat zou dan bijvoorbeeld niet bij mij passen.” (Interview met Thijs, 2022)

Uit het bovenstaande citaat komt naar voren dat Thijs uit de bystander intervention training een voor hem passende manier heeft gevonden om in te grijpen in een seksueel intimiderende situatie. Tevens geeft hij aan dat hij het moeilijk vindt om iemand hier direct op aan te spreken. Daarnaast geeft hij in het interview aan dat hij nog nooit van deze opties had gehoord maar dat hij door de training beter begrijpt hoe hij moet ingrijpen in een grensoverschrijdende situatie.

Daarentegen beschrijft Sam dat hij al bekend was met de 5D's maar dat de training ook voor hem waardevol was. Daar staat tegenover dat de training voor hem geen handvaten gaf om seksuele intimidatie beter te herkennen. Ook Martijn beschrijft dat de training hem daarin niet geholpen heeft, maar geeft vervolgens aan dat hij dat soort situaties snel herkent. Echter schetst Bram een tegenovergesteld beeld, omdat de training voor hem meer inzicht verschaftte over het herkennen van situaties die als seksueel intimiderend kunnen worden opgevat.

“Ik had er nooit over nagedacht dat vrouwen zich ook niet gemakkelijk kunnen voelen als een man gewoon een arm om hen heen heeft. En dan wat te lang vasthoudt, en dan zo'n gesprekje dat een vrouw geen zin heeft om lang te praten. Dus liet me wel beseffen over de kleinere dingen die ook spelen, dat dat door vrouwen ook als niet fijn kan worden gevonden.” (Interview met Bram, 2022)

Uit bovenstaand citaat wordt duidelijk dat Bram een beter beeld heeft gekregen van wat door vrouwen ook als een ongewenste situatie kan worden gezien. Hoewel hij eerder in het interview aangaf niet zeker te weten of deze handelingen die in het citaat beschreven worden seksuele intimidatie zijn. Daarnaast geeft Bram dat hij niet veel van de training geleerd heeft. Dit komt mede voort uit het feit dat Bram zegt dat het hem van tevoren al redelijk duidelijk was en dat het vooral logisch verstand is. Echter geeft hij ook aan dat de training hem wel aan het denken heeft gezet.

Verder geeft Sam aan in de opdracht dat hij tijdens het uitgaan, en na het volgen van de training, in heeft gegrepen. Hij legt uit dat hij tussen vriendinnen van hem en mannen in is gaan dansen, die volgens zijn vriendinnen te dichtbij kwamen, om zo seksuele intimidatie te voorkomen. Dit bleek ook effectief te zijn omdat de mannen die het ongewenste gedrag vertoonde hiermee ophielden. Hiermee wordt aangetoond dat het kennen van deze interventiemethoden belangrijk is om deze vervolgens uit te oefenen in de praktijk (Gidycz et al, 2011).

Wanneer gekeken wordt naar de link tussen bystander intervention training en bewustwording van seksuele intimidatie komt naar voren, dat de meerderheid van de respondenten een duidelijker beeld heeft gekregen van hoe te interveniëren in een seksueel grensoverschrijdende situatie. Ondanks dat het herkennen hiervan vaak nog lastig blijkt te zijn, vanwege een onduidelijke grens. Daarentegen geven vijf van de zes respondenten aan iets geleerd te hebben van de training, en zijn door het nadenken over en het volgen van de training tot nieuwe inzichten gekomen. Zo beschrijven Sam, Martijn en Thijs dat zij mede

door de training hebben ingezien dat andere vormen van intimidatie die geen fysiek contact bevatten aangepakt moeten worden om het probleem aan te pakken.

In de volgende paragraaf zal dieper ingegaan worden op bewustwording bij de respondenten. Dit wordt gedaan door te kijken welke inzichten de respondenten hebben opgedaan door mee te doen aan dit onderzoek.

4.5 Bewustwording seksuele intimidatie

Alle respondenten geven aan, door mee te doen aan dit onderzoek, bewuster te zijn geworden van wat seksuele intimidatie is. Tevens beschrijven alle respondenten dat ze door deelname aan dit onderzoek voor zichzelf duidelijker hebben wat hun rol is in de context van seksuele intimidatie. Zo geven ze allen aan kritischer te kijken naar het gedrag dat zij zelf vertonen en het gedrag van anderen. Zodoende geven Theo, Bram en Martijn aan actiever op te gaan letten op wat er om hen heen gebeurt tijdens het uitgaan. Wanneer aan Bram gevraagd wordt wat voor effect de opdracht op hem heeft gehad, zegt hij daarover het volgende:

“Het geeft je weer een andere kijk op dingen, ik heb me gewoon wel een beetje doen beseffen dat ik er eigenlijk gewoon nooit op let. Als ik uit ben let ik echt totaal niet op wat er in mijn omgeving gebeurt en of daar iets mee gaande is. En het heeft er wel een beetje toe geleid dat ik misschien iets meer bewust van ben (...) Misschien heeft het me wel iets bewuster doen worden van dat ik dus ook wat meer kan gaan kijken, en niet alleen maar met mezelf bezig hoeft te zijn. Ik denk dat vooral het inzicht is geweest.” (Interview met Bram, 2022)

Uit bovenstaand citaat blijkt dat Bram na het meedoen aan dit onderzoek tot het inzicht is gekomen dat hij oplettender mag zijn tijdens het uitgaan, en daarnaast geeft hij aan bewuster te zijn van de inhoud van het begrip seksuele intimidatie. Daarnaast beschrijft Bram dat hij meer in gesprek is geraakt met anderen over het onderwerp door toedoen van het onderzoek. Eveneens geven Theo, Sam, Mick en Martijn aan eenzelfde ontwikkeling bij zichzelf te zien, zij geven aan sneller in gesprek te gaan over het onderwerp. Verder bleek dat het probleem zichtbaarder is geworden voor de respondenten doordat zij met vrouwen in gesprek zijn gegaan. Hierdoor werd zoals eerder vermeld in de paragraaf ‘kennis van het probleem’ het dagelijkse karakter van seksuele intimidatie zichtbaar.

Daarentegen beschrijven Sam en Martijn dat zij behoefte hebben aan een betere voorlichting aangaande seksuele intimidatie, voor mannen in het algemeen en voor zichzelf.

Hoofdstuk 5. Conclusie

In dit hoofdstuk zal getracht worden de eerder opgestelde hoofdvraag te beantwoorden: 'Hoe kunnen mannen bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie door middel van bewustwording in en rondom uitgaansgelegenheden in Nijmegen?'

Deze zal beantwoord worden door eerst de deelvragen te beantwoorden aan de hand van de gevonden resultaten. Met als uiteindelijke doel de conclusie en hiermee de beantwoording van de hoofdvraag. Ten eerste zal antwoord geven worden op de vraag hoe masculiniteit invloed heeft op de kennis van het probleem rondom seksuele intimidatie. Vervolgens zal gekeken worden hoe masculiene gevoelens bystander intervention beïnvloeden. Ten derde zal de link tussen bystander intervention en bewustwording uiteengezet worden. Tenslotte zal de hoofdvraag beantwoord worden.

5.1 Invloed masculiniteit op kennis van het probleem

Uit de resultaten blijkt dat alle respondenten voorafgaand aan dit onderzoek niet goed op de hoogte waren van de strekking van het probleem. Zo gaven zij allemaal aan geschrokken en verbaasd te zijn over het dagelijkse karakter van seksuele intimidatie. Daarnaast geven alle respondenten aan niet of nauwelijks gesprekken met andere mannen te voeren over seksuele intimidatie. Een reden hiervoor kan zijn dat andere mannen het niet als probleem zien. Een andere reden om dit gesprek niet aan te gaan is dat het kan leiden tot vervelende reacties van andere mannen. Dit gaat dan gepaard met denigrerende opmerkingen en opmerkingen waarmee de masculiniteit van een ander wordt ontnomen. Hiermee wordt duidelijk dat de respondenten geremd worden door de controle die mannen onderling hebben om hegemoniale masculiniteit in stand te houden (Connell, 1995). Uit de resultaten blijkt dat deze vorm van masculiniteit een remmende factor is ten opzichte van de kennis over seksuele intimidatie.

Daarnaast komt naar voren dat een deel van de respondenten seksuele intimidatie niet als een persoonlijk probleem ziet, ongeacht het feit dat vrouwen in hun omgeving hebben aangegeven hier wel last van te hebben. Het blijkt dat mannen dit eerder als een maatschappelijk probleem zien. Hierdoor maken zij het probleem onpersoonlijk met als gevolg dat zij het probleem bij anderen leggen en daardoor niet bijdragen aan de oplossing (Minerson et al, 2011).

Desalniettemin blijkt dat de meerderheid van de respondenten, door mee te doen aan dit onderzoek, meer bereid is om in gesprek te gaan met andere mannen over het onderwerp. Dit kan mede verklaard worden doordat de respondenten door hun deelname beter op de hoogte zijn van wat het probleem precies inhoudt.

5.2 De verhouding van masculiene gevoelens tot bystander intervention

De helft van de respondenten geeft als reden aan om niet in te grijpen in een seksueel grensoverschrijdende situatie, bang te zijn voor agressie van een eventuele dader. Daarnaast geven de respondenten aan niet in te grijpen omdat zij de confrontatie niet aan willen gaan met een eventuele dader. Hieraan ten grondslag kan liggen dat de respondenten niet goed op de hoogte zijn van hoe juist in te grijpen in een potentieel grensoverschrijdende situatie.

Echter wordt ook duidelijk uit de resultaten, dat respondenten er soms voor kiezen niet in te grijpen omdat andere mannen hen hier vervolgens op aanspreken. Op dezelfde wijze als in de vorige paragraaf is uitgelegd, komt hier naar voren dat mannen elkaar controleren om hegemoniale masculiniteit in stand te houden. Dit wordt bevestigd door het feit dat in bepaalde vriendengroepen vrouwen gezien worden als prooi tijdens het uitgaan, wat volgens sommige respondenten tot gevolg heeft dat hiermee seksuele intimidatie wordt uitgelokt. Daarnaast blijkt dat een meerderheid van de respondenten niet of minder snel zou ingrijpen als een vriend seksueel grensoverschrijdend gedrag vertoont.

Dit alles houdt een cultuur in stand waarin mannen objectiverend praten over vrouwen waarin het uiteindelijk moeilijker wordt om in te grijpen.

5.3 De invloed van bystander intervention op bewustwording van seksuele intimidatie

De resultaten van dit onderzoek leren ons dat een meerderheid van de respondenten, door het volgen van een training bystander intervention, beter weten hoe in te grijpen in een grensoverschrijdende situatie. Ook weten zij beter welke verschillende interventiemethoden er bestaan. Bovendien gaven vier van de zes respondenten aan dat zij geleerd hebben dat er ook interventiemethoden zijn waarin de dader niet direct aangesproken hoeft te worden. Dit is voor hen van waarde omdat zij liever niet de confrontatie aan willen gaan. Verder wordt duidelijk dat drie van de zes respondenten bewuster zijn geworden van het feit dat intimidatie die niet fysiek is, ook aangepakt moet worden en daarmee het probleem als geheel te bestrijden.

Daarnaast geeft de training voor de meerderheid van de respondenten echter niet de benodigde handvaten om seksuele intimidatie beter te herkennen. Alle respondenten geven aan dat zij niet duidelijk kunnen herkennen wanneer er in een situatie sprake is van seksuele intimidatie. Hiervoor geven zij als reden dat de beleving van seksuele intimidatie volgens hen persoonsgebonden is en dat er sprake is van een grijs gebied van waar voor het slachtoffer precies de grens van seksuele intimidatie ligt.

Hierdoor lijkt de meerwaarde van bystander intervention op verdere bewustwording zich voornamelijk te focussen op hoe er dient in te worden gegrepen in een grensoverschrijdende situatie, maar niet leidt tot een betere herkenning van het probleem. Met als gevolg dat bystander intervention weliswaar deels leidt tot meer bewustwording, maar dat hier ook nog kansen liggen ten aanzien van het herkennen van het probleem.

5.4 Hoofdconclusie

Concluderend kunnen we stellen dat mannen op verschillende manieren kunnen bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie tijdens het uitgaan.

Ten eerste is het van belang dat mannen met andere mannen in gesprek gaan over seksuele intimidatie. Het doel hiervan is meer bewustwording te creëren onder mannen. Dit is nodig omdat uit de resultaten naar voren komt dat er onder mannen een cultuur is waar er niet over dit onderwerp gesproken wordt, en er tevens een cultuur heerst waarin objectiverend over vrouwen wordt gesproken. Deze patronen zorgen ervoor dat vrouwen tijdens het uitgaan als prooi kunnen worden gezien, wat seksuele intimidatie in de hand lijkt te spelen. Er liggen nog veel kansen voor mannen om hier op een juiste manier tegenin te gaan, door seksuele intimidatie bespreekbaarder te maken.

Ten tweede kan worden bijgedragen door in gesprek te gaan over seksuele intimidatie met vrouwen in de eigen omgeving. Hoewel dit niet direct leidt tot vermindering van seksuele intimidatie, heeft dit wel als gevolg dat er een beter beeld ontstaat van wat seksuele intimidatie is. Alle respondenten van dit onderzoek gaven aan na in gesprek te zijn gegaan met vrouwen een beter beeld te hebben van wat seksuele intimidatie is en hoe dagelijks het probleem voor vrouwen blijkt te zijn. Dit bewustzijn is cruciaal om ook daadwerkelijk bij te kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie, omdat er immers pas preventief opgetreden kan worden als duidelijk is wat de strekking van het probleem is. Dit blijkt tegelijkertijd ook een heikel punt, omdat de respondenten verschillende definities geven van wat seksuele intimidatie voor hen inhoudt. Het gevolg hiervan is dat er verschillend gehandeld kan worden in een situatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag, omdat in sommige situaties het grensoverschrijdende niet als zodanig wordt herkend. Om dit te voorkomen is er eenduidigere omschrijving van het begrip seksuele intimidatie nodig.

Ten derde kunnen mannen bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie door te interveniëren in een grensoverschrijdende situatie. Aan de hand van bystander intervention training leren mannen technieken om op een juiste manier in te grijpen. Een belangrijk inzicht voor vier van de zes respondenten is bijvoorbeeld dat zij ook bij kunnen dragen aan de oplossing zonder hiermee een dader direct aan te spreken. Hiermee wordt een eventuele confrontatie met de dader vermeden en tevens confrontaties met hegemoniale masculiniteit omzeild. Wanneer voor mannen de diverse interventiemethoden duidelijk zijn, kunnen die in de praktijk worden toegepast waardoor ook daadwerkelijk vermindering van seksuele intimidatie kan worden bewerkstelligd. Dit wordt geïllustreerd doordat een van de respondenten de geleerde methoden tijdens het uitgaan heeft gebruikt om preventief op te treden in een potentieel grensoverschrijdende situatie.

Hoofdstuk 6. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zullen aan de hand van de getrokken conclusies aanbevelingen gedaan worden aan relevante actoren in de praktijk. Daarnaast zullen aanbevelingen gedaan worden voor vervolgonderzoek in dit specifieke wetenschappelijke veld.

Ten eerste blijkt uit dit onderzoek dat de kennis die mannen over seksuele intimidatie hebben, te kort schiet. Alle respondenten gaven aan dat zij niet op de hoogte waren van de hele strekking van het probleem. Hierdoor liggen er kansen voor gemeentes en andere instellingen zoals scholen en universiteiten om dit probleem zichtbaarder te maken, onder meer doormeer aandacht te schenken aan het probleem vanuit de kant van de man. Dit kan aan de hand van doelgerichte campagnes om mannen over seksuele intimidatie en de bestrijding ervan, na te laten denken. Dit is relevant omdat blijkt uit dit onderzoek dat een deel van de respondenten het probleem niet als een persoonlijk probleem ziet, omdat zij zelf niet seksueel worden geïntimideerd. Door concrete voorlichting kan men tot meer bewustwording komen onder mannen en hen te betrekken in het bijdragen aan de oplossing van het probleem.

Ten tweede kan de gemeente Nijmegen een meldpunt voor seksuele intimidatie in het leven roepen. Om vervolgens meer inzicht te verkrijgen in de omvang en aard van het probleem en op basis hiervan actiever te kijken naar mogelijke oplossingen die kunnen zorgen voor een vermindering van seksuele intimidatie. Daarnaast lijkt er een andere rol voor de gemeente weggelegd om afspraken te maken met horecagelegenheden aangaande seksuele intimidatie, bijvoorbeeld door meer voorlichting over preventie en de benodigde interventiemethoden te geven. Deze afspraken kunnen zijn dat het personeel een cursus krijgt om de deze situaties te herkennen. Daarnaast kan de gemeente gedragsregels met alle horecagelegenheden vaststellen zodat de aanpak van seksuele intimidatie overeenkomt. Hierdoor maken zij uitgaansgelegenheden een veiligere plek en bewerkstelligen zij een vermindering van seksuele intimidatie.

Vervolgens kunnen scholen en universiteiten aansturen op het geven van workshops of trainingen omtrent bystander intervention. Uit het onderzoek blijkt dat een ruime meerderheid van de respondenten onbekend was met de verschillende interventiemethoden. Door workshops of trainingen zullen deze methodes bekender worden en meer gehanteerd worden in de praktijk wat mogelijk kan leiden tot een vermindering van seksuele intimidatie. Naast deze interventiewerkshops zal er ook meer aandacht besteed moeten worden aan de herkenning van seksuele intimidatie, aangezien uit dit onderzoek is gebleken dat de respondenten ook dit aspect moeilijk vonden. Naast te focussen op het tegengaan van het probleem, zullen bystander intervention training geen duidelijker beeld verschaffen om tot een betere herkenning van seksuele intimidatie te komen.

Daarnaast is van belang dat er voor mannen wordt uitgelegd hoe zij het probleem onderling bespreekbaarder kunnen maken. Dit kan worden gerealiseerd door workshops te geven hierover of gesprekken of denktanks op te richten. Een belangrijke rol hierin ligt voor de gemeente en scholen om mannen onderling met elkaar in gesprek te brengen aan de hand van eerdergenoemde workshops of denktanks.

Ten slotte moeten er eenduidige definities en richtlijnen komen voor wat seksuele intimidatie is. Hierin is een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd, omdat het vaststellen hiervan complementair is voor de eerdergenoemde aanbevelingen. Door een duidelijke definiëring en richtlijnen kan in de aangeboden workshops of denktanks, het herkennen van het probleem gericht worden aangepakt. Verder is dit van belang omdat hiermee het herkennen van het probleem ook duidelijker wordt omdat er bepaalde richtlijnen zijn opgesteld.

Als er gekeken wordt naar vragen die dit onderzoek niet beantwoordt, zijn er verschillende aanbevelingen te doen voor eventueel vervolgonderzoek.

Ten eerste zijn de respondenten in dit onderzoek uitsluitend witte mannen die een universitaire- of hbo-opleidingen volgen of hebben afgerond. Hierdoor kan vervolgonderzoek zich richten op mannen met andere achtergronden en opleidingsniveaus. Misschien lopen deze mannen tegen andere of dezelfde problemen aan als het gaat om bewustwording rondom seksuele intimidatie. Uiteindelijk zal verder onderzoek een breder beeld geven van hoe mannen in het algemeen bij kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie.

In dit onderzoek lag de focus meer op masculiniteit als een factor die niet bijdraagt aan de vermindering van seksuele intimidatie. Verder kan vervolgonderzoek bijdragen aan het vinden van een manier waarop mannen hun masculiniteit kunnen inzetten om juist bij te dragen aan een oplossing van het probleem.

Daarnaast wordt duidelijk dat er ruimte is voor meer onderzoek naar het herkennen van seksuele intimidatie, en naar de manier waarop mannen dit onderwerp onderling bespreekbaar kunnen maken. Hierop volgend kan er onderzoek gedaan worden naar hoe uitgaansgelegenheden zelf bij kunnen dragen aan een vermindering van seksuele intimidatie.

Al met al dient er meer onderzoek te worden gedaan naar seksuele intimidatie om het probleem zichtbaarder te maken. Een aanbeveling zou zijn om daarin te kijken naar hoe seksuele intimidatie voor mannen van een maatschappelijk probleem naar een persoonlijk probleem gemaakt kan worden, om zo iedereen te betrekken bij de vermindering van seksuele intimidatie.

Hoofdstuk 7. Discussie

In dit hoofdstuk zal kritisch gekeken worden het gedane onderzoek, en zullen tekortkomingen van het onderzoek besproken worden.

Ten eerste zijn de respondenten niet representatief voor de gehele samenleving. Aangezien uitsluitend witte mannen zijn geïnterviewd, kunnen er geen uitspraken gedaan worden over alle mannen in de samenleving. Daarnaast hebben alle respondenten een universitaire of hbo-opleiding gevolgd, hierdoor zijn verschillende achtergronden en opleidingsniveaus niet aan bod gekomen.

Daarnaast is een nadeel van de kwalitatieve aanpak van dit onderzoek dat er geen uitspraken gedaan kunnen worden over de gehele populatie. Daarnaast is uit dit onderzoek gebleken dat alle respondenten voordat zij meededen aan dit onderzoek, geen volledig beeld hadden van wat seksuele intimidatie is.

Een ander kritisch punt betreft het feit dat er gekozen is voor action research in dit onderzoek. De bedoeling hiervan is om daadwerkelijk bij te dragen aan de oplossing van het probleem. Omdat niet alle respondenten de kans hebben gehad om de interventiemethoden die zij uit de training hadden geleerd toe te passen in de praktijk, kan betwijfeld worden of dit onderzoek heeft bijgedragen aan de daadwerkelijk vermindering van dit probleem. Dit komt mede door de lengte van het onderzoek; er is gevraagd om binnen een periode van vier weken de opdracht te maken. Wanneer het onderzoek over een groter tijdsbestek was gedaan, hadden meer respondenten de kans gehad om de interventiemethoden toe te passen en daadwerkelijk bij te dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Eén respondent geeft aan zijn opgedane kennis te hebben gebruikt om in te grijpen in een potentieel grensoverschrijdende situatie. Hierop volgend hebben drie van de zes respondenten hen opdracht niet volledig afgemaakt, waardoor op sommige punten van het onderzoek geen onderlinge vergelijking tot stand kon worden gebracht.

Tevens kan er kritisch worden gekeken naar de training die is ingezet in de opdracht. Deze training is mede mogelijk gemaakt door een instantie (L'Oréal Paris) die niet uitsluitend bekend staat om seksuele intimidatie tegen te gaan. Echter is deze in samenspraak gemaakt met twee andere organisaties die dit doel wel nastreven. Verder was dit de enige training die beschikbaar was om de interventiemethoden duidelijk, en aan de hand van beeldmateriaal, uit te leggen.

Tot slot is door de beperkte hoeveelheid van zes respondenten misschien niet genoeg empirische data verkregen om echt duidelijk uitspraken te doen over de materie. Desalniettemin blijkt uit dit onderzoek dat er wel degelijk duidelijke patronen te herkennen zijn bij deze zes respondenten en tevens blijkt dat er sprake is van een beperkte kennis over het probleem in deze groep. Dit bevestigt de aanbeveling om meer onderzoek te doen naar een verdere bewustwording van seksuele intimidatie om dit maatschappelijke probleem verder aan te pakken.

Hoofdstuk 8. Reflectie

In dit hoofdstuk zal besproken worden hoe het onderzoeksproces verlopen is, en zal verder ingegaan worden op wat het onderzoek mij geleerd heeft. En wat ik bij eventuele andere onderzoeken in de toekomst anders zou doen.

Het onderzoeksproces was een lang proces waarin gezocht werd om de juiste invalshoek te kiezen vanuit waar het onderwerp belicht diende te worden. Eerst wilde ik het onderzoek vanuit vrouwelijk oogpunt beschrijven, alleen bleek dat het erg moeilijk is hier uitspraken over te doen als jezelf een man bent. Uiteindelijk is daarom gekozen om het onderzoek te beschrijven vanuit het oogpunt van de man. Naast dat dit minder voorkwam in de literatuur was het voor mij ook een minder beladen invalshoek omdat ik zelf ook een man ben. Hierdoor werd het makkelijker om dingen te beschrijven omdat ik me beter kan inleven in de respondenten omdat deze ook man waren. Het omgaan met een beladen onderzoeksonderwerp heb ik als zeer leerzaam ervaren.

Echter vond ik het lastig om goede respondenten te vinden. Hieraan lag waarschijnlijk ten grondslag het feit dat er misschien een verkeerde aanpak is gehanteerd om respondenten te selecteren. Dit is voor mij een leerzaam moment geweest en ik zal dit meenemen bij eventuele vervolgonderzoeken in de toekomst.

Daarnaast heb ik het als moeilijk ervaren om mij te houden aan mijn eigen planning. Dit komt mede doordat het de eerste keer voor mij was om een heel onderzoek alleen te schrijven. Waar ik in voorgaande onderzoeken met groep een bepaalde planning maakte ontbrak deze structuur deze keer bij het schrijven van het onderzoek. Echter heeft mijn begeleider hierin geholpen door bepaalde deadlines met mij af te spreken. Waardoor er sprake was van een enigszins gestructureerde aanpak. Het beter maken en volgen van een planning is iets wat ik meeneem in toekomstige onderzoeken.

Hier staat tegenover dat ik zeer positief terugkijk op het daadwerkelijk verzamelen van empirische data. Het afnemen van de interviews heb ik als een zeer leerzame en waardevolle ervaring ervaren. Dit komt mede doordat hierdoor echte resultaten zichtbaar werden waaruit vervolgens verschillende verbanden zichtbaar werden.

Daarentegen vond ik het erg lastig om mijn bevindingen op een juiste manier vanuit mijn hoofd op papier te krijgen. Toch denk ik dat dit redelijk gelukt en ben ik tevreden met het eindresultaat van dit onderzoek.

Ten slotte ben ik door het uitvoeren van dit onderzoek bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is, en hoe ook ik hierin een bijdrage kan leveren om deze te verminderen. Daarnaast vond ik het waardevol om te zien hoe de respondenten eenzelfde soort ontdekkingstocht doorliepen als dat ik ook bij mezelf ervaarde en nog steeds ervaar. Dit heeft geleid tot mooie gesprekken zowel tijdens het interviews, als na het afnemen van de interviews. Al met al kijk ik tevreden terug op het uitvoeren van dit onderzoek. Waarin ik veel geleerd heb over het onderwerp zelf en de manier waarop een onderzoek geschreven dient te worden.

Bibliografie

- Banyard, V. L., Moynihan, M. M., & Plante, E. G. (2007). Sexual violence prevention through bystander education: An experimental evaluation. *Journal of Community Psychology*, 35, 463-481. doi:10.1002/jcop.20159
- Brownlow, A. (2005). A geography of men's fear. *Geoforum*, 36(5), 581-592.
- Campaign, W. R. (2014). Men's engagement in gender-based violence prevention: A critical review of evaluation approaches. *White Ribbon Campaign, Toronto, Ontario*. Geraadpleegd op 22 Maart 2022, van: http://www.whiteribbon.ca/pdfs/Lit_Review_2014.pdf.
- Carlson, M. (2008). I'd rather go along and be considered a man: Masculinity and bystander intervention. *The Journal of Men's Studies*, 16(1), 3-17.
- Coker, A. L., Cook-Craig, P. G., Williams, C. M., Fisher, B. S., Clear, E. R., Garcia, L. S., & Hegge, L. M. (2011). Evaluation of Green Dot: An active bystander intervention to reduce sexual violence on college campuses. *Violence against women*, 17(6), 777-796.
- Coker, A. L., Bush, H. M., Fisher, B. S., Swan, S. C., Williams, C. M., Clear, E. R., & DeGue, S. (2016). Multi - College Bystander Intervention Evaluation for Violence Prevention. *American Journal of Preventive Medicine*, 50(3), 295–302. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2015.08.034>
- Connell, R. W. (1995). *Masculinities*. Taylor & Francis.
- Creswell, J. W., (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Crouch, M. (2009). Sexual harassment in public places. *Social Philosophy Today*, 25, 137-148.
- Fileborn, B. (2013). *Conceptual understandings and prevalence of sexual harassment and street harassment*. Australian Institute of Family studies. Geraadpleegd op 20 maart 2022, van <https://aifs.gov.au/resources/practice-guides/conceptual-understandings-and-prevalence-sexual-harassment-and-street>
- Fileborn, B. (2015). Doing gender, doing safety? Young adults' production of safety on a night out. *Gender, Place & Culture*, 23(8), 1107–1120. <https://doi.org/10.1080/0966369x.2015.1090413>
- Flood, M. (2015). Work with men to end violence against women: a critical stocktake. *Culture, Health & Sexuality*, 17(sup2), 159–176. <https://doi.org/10.1080/13691058.2015.1070435>
- Flood, M. (2018). *Engaging men and boys in violence prevention*. Springer.
- Gemeente Amsterdam. (2019, juni). *Straatintimidatie amsterdam* (Nr. 18178). <https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/veiligheid/aanpak-straatintimidatie/>

- Gidycz, C. A., Orchowski, L. M., & Berkowitz, A. D. (2011). *Preventing Sexual Aggression Among College Men: An Evaluation of a Social Norms and Bystander Intervention Program*. *Violence Against Women*, 17(6), 720–742. doi:10.1177/1077801211409727
- Graham, K., Bernards, S., Abbey, A., Dumas, T. M., & Wells, S. (2017). When women do not want it: Young female bargoers' experiences with and responses to sexual harassment in social drinking contexts. *Violence against women*, 23(12), 1419-1441.
- Gunby, C., Carline, A., Taylor, S., & Gosling, H. (2019). Unwanted Sexual Attention in the Night-Time Economy: Behaviors, Safety Strategies, and Conceptualizing "Feisty Femininity". *Feminist Criminology*, 15(1), 24–46. <https://doi.org/10.1177/1557085119865027>
- Haikalis, M., Leone, R. M., Parrott, D. J., & DiLillo, D. (2018). Sexual assault survivor reports of missed bystander opportunities: the role of alcohol, sexual objectification, and relational factors. *Violence Against Women*, 24(10), 1232–1254. <https://doi.org/10.1177/1077801218781941>
- Kavanaugh, P. R. (2012). The Continuum of Sexual Violence. *Feminist Criminology*, 8(1), 20–39. <https://doi.org/10.1177/1557085112442979>
- Kearl, H. (2014). Unsafe and harassed in public spaces: A national street harassment report.
- Kelders, S. (2021, april). *Veilige Steden Arnhem*. <https://straatintimidatie.nl/wp-content/uploads/2021/04/Bijlage-Onderzoeksrapport-Veilige-Steden-Arnhem.pdf>
- Kupers, T. A. (2005). Toxic masculinity as a barrier to mental health treatment in prison. *Journal of Clinical Psychology*, 61(6), 713–724. <https://doi.org/10.1002/jclp.20105>
- Latane, B., & Darley, J. M. (1970). *The Unresponsive Bystander: Why Doesn't He Help?* Prentice Hall.
- Lingard, L., Albert, M., & Levinson, W. (2008). Grounded theory, mixed methods, and action research. *BMJ*, 337(aug07 3), a567. <https://doi.org/10.1136/bmj.39602.690162.47>
- Macmillan, R., Nierobisz A., & Welsh, S. (2000). Experiencing the Streets: Harassment and Perceptions of Safety among Women. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 37(3), 306–322. <https://doi.org/10.1177/0022427800037003003>
- Minerson, Todd, H. Carolo, T. Dinner, C. Jones. Issue Brief: Engaging Men and Boys to Reduce and Prevent Gender-Based Violence. Status of Women Canada, 2011.
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2020, 15 september). *Wegwijzer Seksuele Intimidatie*. Publicatie | Arboportaal. Geraadpleegd op 6 februari 2022, van <https://www.arboportaal.nl/documenten/publicatie/2016/06/07/wegwijzer-seksuele-intimidatie>
- Nickerson, A. B., Aloe, A. M., Livingston, J. A., & Feeley, T. H. (2014). Measurement of the bystander intervention model for bullying and sexual harassment. *Journal of adolescence*, 37(4), 391-400.

- NOS. (2021, 28 oktober). "Girls' Night In': Britse vrouwen boycotten nachtleven om drogeringen. Geraadpleegd op 3 februari 2022, van: <https://nos.nl/artikel/2403444-girls-night-in-britse-vrouwen-boycotten-nachtlevens-om-drogeringen>
- NU.nl. (2021, 11 april). *Protest op Malieveld tegen straatintimidatie en gendergerelateerd geweld*. NU - Het laatste nieuws het eerst op NU.nl. Geraadpleegd op 4 februari 2022, van <https://www.nu.nl/den-haag/6127099/protest-op-malieveld-tegen-straatintimidatie-en-gendergerelateerd-geweld.html>
- NU.nl. (2022, 20 januari). *BNNVARA: BOOS-aflevering over The Voice na twee uur 5 miljoen keer bekeken*. NU - Het laatste nieuws het eerst op NU.nl. Geraadpleegd op 25 februari 2022, van <https://www.nu.nl/the-voice/6179334/bnnvara-boos-aflevering-over-the-voice-na-twee-uur-5-miljoen-keer-bekeken.html>
- Pinedo, D., Van der Poll, F., & Verseput, S. (2022, 7 februari). *De appjes van Marc Overmars werden almaar dwingender*. NRC. Geraadpleegd op 14 februari 2022, van <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/02/07/de-appjes-van-marc-overmars-werden-almaar-dwingender-a4084706>
- Right To Be. (2021). *Bystander Intervention*. Geraadpleegd op 21 juni 2022, van <https://righttobe.org/bystander-intervention-training/>
- Sheard, L. (2011). 'Anything Could Have Happened': Women, the Night-time Economy, Alcohol and Drink Spiking. *Sociology*, 45(4), 619–633. <https://doi.org/10.1177/0038038511406596>
- Seidler, Y., van den Heerik, A., van San, M., & de Boom, J. (2018). *Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het Rotterdamse uitgaansleven*. Rotterdam: Risbo BV / Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Smit, M & Brand, C. (2020). *Debatstuk*. Actieplan aanpak intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag tegen vrouwen en meisjes in Nijmegen.
- Spierings, B., Van Melik, R., & Van Aalst, I. (2016). Parallel Lives on the Plaza. *Space and Culture*, 19(2), 150–163. <https://doi.org/10.1177/1206331215620994>
- Stadsgesprekken #7: 'Psst meisje: straatintimidatie en MeToo in Nijmegen'*. (2022, 12 mei). YouTube. Geraadpleegd op 8 juli 2022, van <https://www.youtube.com/watch?v=RbuVLDuzIT8>
- StandUP tegen straatintimidatie*. (2020). StandUP. Geraadpleegd op 19 april 2022, van <https://www.standup-international.com/nl/nl/training/landing>
- Thompson, D. M. (1994). The woman in the street: Reclaiming the public space from sexual harassment. *Yale JL & Feminism*, 6, 313.
- van Manen, M. (1990). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. London, Ontario, Canada: The University of Western Ontario.
- Van der Vegt, E. (2021, 2 november). *Sissen op straat is binnenkort verboden in Arnhem; een van de eerste steden die straatintimidatie strafbaar stelt*. [gelderlander.nl](https://www.gelderlander.nl/arnhem/sissen-op-). Geraadpleegd op 3 februari 2022, van <https://www.gelderlander.nl/arnhem/sissen-op->

[straat-is-binnenkort-verboden-in-arnhem-een-van-de-eerste-steden-die-straatintimidatie-straftbaar-stelt~af4c3ef3/](#)

- Vaadal, K. (2019). Navigating nightlife: women's discourses on unwanted attention in nightlife settings in Norway. *Gender, Place & Culture*, 27(7), 1023–1043. <https://doi.org/10.1080/0966369x.2019.1654982>
- Vennix, J.A.M. (2016). *Onderzoeks- en interventiemethodologie*. Amsterdam: Pearson Benelux B.V.
- Wade, J. C. (2015). Measurement of masculinity ideologies: A commentary. *Psychology of Men & Masculinity*, 16(2), 137–140. <https://doi.org/10.1037/a0038988>
- Yagil, D., Karnieli-Miller, O., Eisikovits, Z., & Enosh, G. (2006). Is that a “No”? The Interpretation of Responses to Unwanted Sexual Attention. *Sex Roles*, 54(3–4), 251–260. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9342-2>
- Yule, K., & Grych, J. (2020). College students' perceptions of barriers to bystander intervention. *Journal of interpersonal violence*, 35(15-16), 2971-2992.

Bijlage I

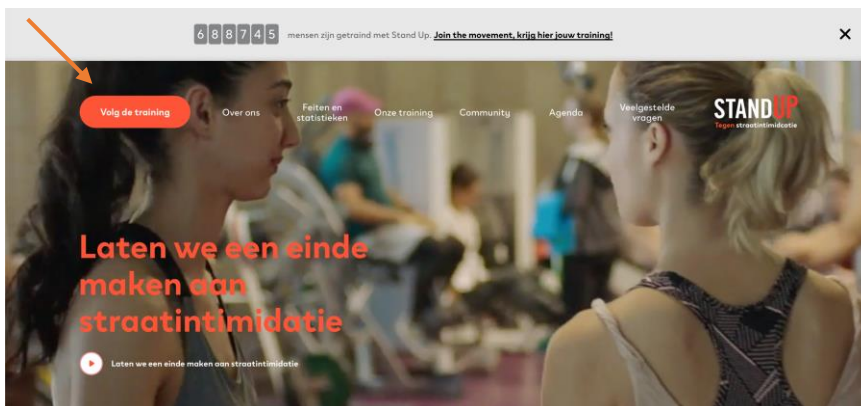
<p>Meisje vinden (MV) Jagen (JG) Gezelligheid (GZ) Mensen leren kennen (MLK) Dansen (DNS) Uitlaatklep (UIT)</p>	<p>Uitgaansredenen</p>
<p>Ongewenste interesse (OI) Gevoelig voor zijn (GVZ) Opmerkzaamheid (OP) Onduidelijk (OND)</p>	<p>Herkennen seksuele intimidatie</p>
<p>Geen confrontatie (GC) Bang voor agressie (BA) Stoer doen(Haantjesgedrag) (STR) Andere invulling (AIV) Watje zijn (WT) Weg gelachen/Grap (WGL) Geen gesprek (GG) Groepsdruk (GRD) Jagen (JG) Verlies nemen (VN) Objectiverend praten (OBJ)</p>	<p>Masculiniteit</p>
<p>In de buurt blijven (IND) Afleiden (AFL) Aanspreken (AAN) Slachtoffer aanspreken (SAN) Bekenden sneller helpen (BSH) Cursus inzicht (CI)</p>	<p>Ingrijpen</p>
<p>Niet op letten (NTL) Cursus inzicht (CI) Boos (BS) Verbazing (VB) Gesprekken voeren (GSP) Opdracht (OPDR) Geen duidelijke richtlijn (GDR) Reflectie eigen gedrag (REG) Niet mijn probleem (NMP) Opmerkzaamheid (OP) Eigen inzicht (EI)</p>	<p>Bewustwording</p>
<p>Hopen dat het voorbij gaat (HP) Positiever denken over vrienden (POV)</p>	<p>Niet ingrijpen</p>
<p>Geen fijn gevoel (GFG) Aanraking (ANR) Aankijken (ANK) Verschilt per persoon (VPP) Onduidelijk (OND) Intimidatie (INT)</p>	<p>Grens seksuele intimidatie</p>
<p>Gesprekken voeren (GSP) Verschil man/vrouw (VMV) The Voice (THV) Eigen interesse (EGI) Nieuws (NWS)</p>	<p>Kennis van probleem</p>

Bijlage II

Opricht seksuele intimidatie

Allereerst wil ik je nogmaals bedanken voor je deelname aan dit onderzoek. Naast een interview bevat dit onderzoek een opdracht die voor het interview moet worden voltooid. Deze opdracht is bedoeld om jou een beter beeld te geven van seksuele intimidatie, jouw mogelijke rol hierin en hoe jijzelf ook kunt bijdragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Het is de bedoeling dat je deze opdracht binnen 3 tot 4 weken uitvoert omdat wij daarna samen een gesprek aangaan om te kijken wat je hebt geleerd en ervaren. Daarnaast is het de bedoeling dat je in deze weken minimaal een keer een avondje gaat stappen aangezien dit cruciaal is voor dit onderzoek. Hierbij is het belangrijk om te melden dat dit het handigst is om te doen na het uitvoeren van de eerste 3 stappen van deze opdracht. De opdracht bestaat uit vier stappen en gaat als volgt:

1. Ga in gesprek met minimaal vier verschillende vrouwen in jouw omgeving, dit kunnen vrouwen van elke leeftijd zijn. Het gaat er hierbij om dat je in gesprek gaat over het onderwerp en hierdoor een inkijk krijgt in hoe seksuele intimidatie ervaren wordt door verschillende vrouwen. Met als doel een beter beeld te krijgen van het probleem. Zorg ervoor dat je deze informatie tot je beschikking hebt tijdens ons interview. Doe dit door een paar punten over de ervaringen van de vrouwen die jij gesproken hebt op te schrijven.
2. Het tweede deel van deze opdracht is een training van ongeveer tien minuten, over hoe je seksuele intimidatie kunt herkennen en vervolgens op een juiste manier hierop te reageren. Ga hiervoor naar de volgende website: <https://www.standup-international.com/nl/nl/>
Klik hier vervolgens op het icoontje linksboven met daarop “volg de training”.

Vervolgens kom je in een ander menu waar je twee keuzes krijgt dat ziet er als volgt uit:

Het is voor dit onderzoek van belang dat je de bovenste knop indrukt, ook als je zelf slachtoffer bent geweest van seksuele intimidatie zou ik je willen verzoeken om ook de cursus van de bovenste knop in te drukken. Dit komt omdat deze training ingaat op het herkennen van seksuele intimidatie en om er vervolgens op een juiste manier naar te handelen.

- Hieronder vind je een lijst met voorbeelden die opgevat kunnen worden als een vorm van seksuele intimidatie.

Ga bij jezelf na of jijzelf weleens bij hebt gedragen aan een vorm van seksuele intimidatie en of vormen van seksuele intimidatie voorkomen in jouw omgeving. Wanneer je niet zelf actief dit gedrag hebt vertoond, kijk dan of dit gedrag in jouw omgeving wel voorkomt en ga vervolgens na of je hebt ingegrepen om dit gedrag tegen te gaan. Denk hierbij aan de term masculiniteit en wat voor invulling jij aan dit begrip geeft. Ook bij deze stap zou ik je willen vragen om je bevindingen op te schrijven, aangezien dit toegevoegde waarde heeft voor het onderzoek.

- Reflecteer op je eigen gedrag, ga na een avondje stappen na wat je precies voor gedrag hebt vertoond. Schrijf op wat je gedaan hebt en wat jouw gedrag voor invloed heeft voor de mensen om je heen. Maar kijk ook naar wat er om jou heen gebeurt en houdt

hierbij de training die je gevolgd hebt in je achterhoofd. Denk daarnaast ook aan de andere doorgelopen stappen en de termen seksuele intimidatie en masculiniteit. Wanneer je meerdere keren uitgaat tijdens het maken van deze opdracht zou ik willen vragen om deze stap waar mogelijk te blijven herhalen, dit komt het onderzoek alleen ten goede.

Ter afsluiting zou ik willen vragen alles wat je in deze opdracht hebt opgeschreven naar mij te mailen voordat het interview plaatsvindt. Dit kan naar het volgende adres: pim.verweel@gmail.com
Alvast bedankt en succes!

Bijlage III

Deze bijlage bevat de interviewguides van alle respondenten, de rode letters zijn de gegeven antwoorden in de opdracht. Dit is gedaan om makkelijker onderscheidt te zien tussen wat vragen zijn en antwoorden uit de opdracht.

Interviewguide R1

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?

Ga jij weleens uit in Nijmegen?

Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?

Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?

Waarom ga je uit?

Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?

Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?

Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?

Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?

Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?

In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?

Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?

Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt? (zonder dat we het zien!)

Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?

Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?

Wat is voor jou de grens?

Wat denk jij dat de grens is?

Geen nee zeggen is geen ja (dronken of te ver laten komen en geen nee meer willen zeggen)

Wat bedoel je hier precies mee?

Bystander intervention

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?

Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?

Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen?

Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?

Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?

Waarom wel of niet?

Andersom ook: dronken als excuus voor verkeerd gedrag. Meegemaakt: gezegd dat hij moest stoppen maar verder geen consequenties want "te dronken"

Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit?

Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

Hoe mannen over vrouwen praten valt me laatste tijd meer op "lekker wijf, dikke reet, etc"

Promoot eigenlijk ook verkeerd gedrag

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd? **Hoe mannen over vrouwen praten valt me laatste tijd meer op "lekker wijf, dikke reet, etc"** **Promoot eigenlijk ook verkeerd gedrag**

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?

Interviewgide R2

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?

Ga jij weleens uit in Nijmegen?

Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?

Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?

Waarom ga je uit?

Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?

Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?

Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?

Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?

Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?

In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?

Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?

Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt? (zonder dat we het zien!)

Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?

- Verkracht op vakantie in zon, zuipgebied. Meest heftige wat ik ooit gehoord heb.
- Nagefloten op straat.
- Nageroepen op straat.
- Gevolgd en gevraagd om mee naar huis te gaan.
- Verschillend per vrouw of gefluit ALTIJD storend is. Hoorde ook een keer van iemand dat ze gefluit soms complimenterend zag, maar dan moest ze die dag wél lekker in haar vel zitten.
- Bij rokjes dragen vaker intimidatie.
- Getoeter of geroep uit auto's.
- Kusgeluiden.

Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?

Wat is voor jou de grens?

- Soms wel dames nagekeken of soms proberen oogcontact te maken, maar wel met een glimlach. Is waarschijnlijk ook ongewenst gedrag, maar soms wil je ook gewoon kijken of je misschien toch kan klikken met iemand.

Wat denk jij dat de grens is?

Bystander intervention

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?

Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?

Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen?

Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?

Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?

Waarom wel of niet?

Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

Heb bij de laatste keer stappen wel soms een beetje rondgekeken, kijken of ik aandacht kan krijgen en of ik een leuke meid zie. Maar daarbij vooral op mezelf gelet en mijn vrienden. Dus ongepast gedrag is mijzelf nog niet zo opgevallen. Maar ik zou het graag nog een keer willen proberen. Wel ben ik denk ik een paar keer bij vriendinnen die vonden dat andere jongens te dicht bij hun gingen dansen, ertussen gaan staan en gedanst. Zo had ik mijn focus op de vriendin die mee was, maar hield de jongen die irritant deed er ook mee op geloof ik.

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit?

Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

- Ik denk ooit in mijn eerste jaar als student bij het stappen een ongewenste omhelzing, werd ik toen gepusht een beetje door een huisgenoot. Maar vond ik zelf eigenlijk al heel ongemakkelijk en denk dat het voor haar nog kutter was. Helaas nooit excuses aan kunnen bieden. En vind het achteraf ook wel beetje zielig van mezelf, groepsdruk moet je eigenlijk gewoon de grond induwen.
- Gedrag in mijn omgeving: nageroepen, gefloten, getoeterd bij auto. En soms ook teamgenoten bij mij in de auto die fluiten of rare geluiden maken naar dames buiten. Sinds de laatste tijd probeer ik daar wel meer van te zeggen, maar eerder op een vrolijke manier van 'dit kan echt niet', dan direct op aanspreken. Voelt niet altijd sterk van mezelf, maar daar zit dan toch dat groepsgevoel bij het team bij.

- In masculiniteit: ik vind soms oogcontact of iemand vriendelijk aanlachen ook wel een manier om misschien met een leuke meid in contact te komen en zelfvertrouwen uit te stralen. Of dit dan écht mannelijk is, weet ik niet. Maar ik vind wel dat je als je meteen ziet dat er niet prettig vriendelijk gereageerd wordt, je meteen moet stoppen. Bij de overige situaties is dan masculiniteit dan toch meer geleid door groepsdruk, dan dat ik echt voel om man te zijn. Zou mij juist meer man voelen als ik op zou staan in dat soort situaties.
- Ook heb ik rond mijn 18^e weleens op een grappige manier ingegrepen bij nafluiters, blijkbaar kon de groep dames waar ik toen mee was dat wel waarderen. Ik deed namelijk alsof de groep gasten mij nafloot, omdat ik ‘dankjewel en het vleit me’ terugriep.

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd?

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?

Heb bij de laatste keer stappen wel soms een beetje rond gekeken, kijken of ik aandacht kan krijgen en of ik een leuke meid zie. Maar daarbij vooral op mezelf gelet en mijn vrienden. Dus ongepast gedrag is mijzelf nog niet zo opgevallen. Maar ik zou het graag nog een keer willen proberen. Wel ben ik denk ik een paar keer bij vriendinnen die vonden dat andere jongens te dicht bij hun gingen dansen, ertussen gaan staan en gedanst. Zo had ik mijn focus op de vriendin die mee was, maar hield de jongen die irritant deed er ook mee op geloof ik.

Interviewgide R3

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?

Ga jij weleens uit in Nijmegen?

Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?

Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?

Waarom ga je uit?

Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?

Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?

Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?

- **Alle vrouwen in mijn omgeving die ik heb gesproken, hebben veelvoudig seksuele intimidatie ondervonden. Meestal gebeurde dit op straat, en werden ze bijvoorbeeld nageroepen of nagefloten, maar er waren ook ernstigere gevallen.**
- **Als ik vrouwen vroeg of ze wel eens zoiets hadden meegemaakt, kreeg ik vaak een reactie in de trant van 'ja duh'. Voor vrouwen komt het dus écht heel vaak voor, dat heb ik lang niet beseft.**

Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?

Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?

- **In mijn omgeving ken ik niet echt mensen die seksueel intimiderend gedrag vertonen, behalve soms op werk. Wel is er redelijk wat kleedkamerhumor en vrouwonvriendelijke grappen.**

In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?

Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?

- **Ik vroeg vrouwen in mijn omgeving wat ik er tegen zou kunnen doen. Dat was vaak een moeilijke vraag, maar ze zeiden dat het wel fijn is om te voorkomen dat je langere tijd vlak achter iemand loopt, zeker in het donker. Meer afstand of even aan de andere kant van de straat gaan lopen helpt om geen ongemakkelijke situatie voor vrouwen te creëren.**

Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt?

Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?

Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?

- Ik heb (in mijn herinnering) nog nooit zelf een vrouw nageroepen, aangeraakt of ongepaste dingen gezegd. Het zou wel kunnen dat ik af en toe te lang heb gekeken, en het dus meer staren werd. Wellicht heb ik ook wel eens de indruk gewekt iemand te volgen, terwijl ik eigenlijk gewoon achter iemand liep. Deze dingen kunnen iemand oncomfortabel hebben gemaakt.

Wat is voor jou de grens?

Wat denk jij dat de grens is?

Bystander intervention

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?

Tijdens de online training kwam ik erachter dat ik überhaupt nooit heb ingegrepen.

Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?

Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen? (Heb je wat geleerd?)

Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?

Tijdens de online training kwam ik erachter dat ik überhaupt nooit heb ingegrepen.

Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?

Waarom wel of niet?

- **Op mijn werk ben ik meerdere keren getuige geweest van seksueel intimiderend gedrag. Ik vond het altijd erg lastig om daar iets van te zeggen.**

Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

- **In mijn omgeving ken ik niet echt mensen die seksueel intimiderend gedrag vertonen, behalve soms op werk. Wel is er redelijk wat kledkamerhumor en vrouwonvriendelijke grappen**

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

- **Ik vind het een moeilijke vraag hoe ik de term masculiniteit invul. Ik denk dat ik me er zelf comfortabeler bij zou voelen als er minder rigide regels zijn voor mannelijkheid, zoals bij de machocultuur wel enigszins het geval is. In sommige cirkels wordt ook van mannen verwacht dat ze zich vrouwonvriendelijk opstellen, wat seksuele intimidatie in de hand werkt.**

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit? Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

- Ik vind het een moeilijke vraag hoe ik de term masculiniteit invul. Ik denk dat ik me er zelf comfortabeler bij zou voelen als er minder rigide regels zijn voor mannelijkheid, zoals bij de machocultuur wel enigszins het geval is. In sommige cirkels wordt ook van mannen verwacht dat ze zich vrouwonvriendelijk opstellen, wat seksuele intimidatie in de hand werkt.

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd?

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?

Tijdens het stappen ben ik vaak niet enorm met mijn omgeving bezig, maar meer met mijn vrienden en mezelf. Het belangrijkste voor mij is plezier maken met mijn vrienden door je belachelijk te gedragen, mee te schreeuwen met muziek, dansen, etc. Naar mijn mening ben ik over het algemeen erg vriendelijk tegen de mensen om me heen (bekenden en onbekenden). Als iemand me per ongeluk aanstoot, bier omgooit of zich raar gedraagt richting mij, ga ik in de eerste instantie niet uit van slechte bedoelingen. Daarom reageer ik niet meteen verontwaardigd of boos. Als er conflict is tussen mensen die ik niet ken, hou ik me altijd afzijdig. Ik ben over het algemeen nogal conflict vermijdend. Ik heb tijdens het uitgaan nog niet vaak ernstige seksuele intimidatie meegemaakt, maar vriendinnen worden wel eens raar aangesproken door mannen. Meestal ben ik als zoiets gebeurt afwachtend met handelen, tenzij het verder gaat. Maar naderhand praat ik er wel altijd even over met diegene (zo van, 'wat was dat voor rare gast').

Interviewgide R4

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?

Ga jij weleens uit in Nijmegen?

Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?

Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?

Waarom ga je uit?

Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?

Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?

Seksuele intimidatie lastig te definiëren, e.g. als een aantrekkelijke jongen je nummer vraagt is het niet intimiderend dan wanneer een 'creep' het 'pushy' vraagt.

Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?

Het is me eerlijk gezegd niet opgevallen bij het stappen. Het valt me in het algemeen niet op bij stapavonden. Bij bespreking met een mannelijke huisgenoot die bij een van de interviews zat, gaf hij hetzelfde aan: je ziet het bijna niet tijdens het uitgaan, en toch gebeurt het iedere avond...

Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?

Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?

In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?

Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?

Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt? (zonder dat we het zien!)

Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?

Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?

Wat is voor jou de grens?

Wat denk jij dat de grens is?

Grens van seksueel overschrijdend ligt bij het meermaals aangeven geen interesse te hebben en dan tóch doorgaan.

Bystander intervention

Wat vond je van de training?

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?

Het is me eerlijk gezegd niet opgevallen bij het stappen. Het valt me in het algemeen niet op bij stapavonden. Bij bespreking met een mannelijke huisgenoot die bij een van de interviews zat, gaf hij hetzelfde aan: je ziet het bijna niet tijdens het uitgaan, en toch gebeurt het iedere avond...

Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?

Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen?

Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?

Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?

Waarom wel of niet?

Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit?

Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd?

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?

Interviewgide R5

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar

mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?

Ga jij weleens uit in Nijmegen?

Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?

Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?

Waarom ga je uit?

Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?

Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?

Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?

Ik had zelf niet verwacht dat dit zo vaak en zoveel in meer of mindere mate voorkomt bij vrouwen

Ook valt dit gedrag mij vaak helemaal niet op tijdens een avondje uitgaan of op straat. Dit zou kunnen komen doordat ik niet vaak in deze situaties kom of doordat ik gewoon niet goed kijk.

Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?

Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?

In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?

Ergens neger ik dit soort gedrag snel op een avondje uit, omdat ik dan niet echt bezig ben met anderen.

Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?

Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt? (zonder dat we het zien!)

Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?

Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?

Wat is voor jou de grens?

Wat denk jij dat de grens is?

Zeker het knippen in de kont door mannen werd door iedereen weleens genoemd die uit was geweest. Dit ging dan vaak om mannen die kort langs kwamen in een drukke ruimte en daarna weer snel doorliepen. De vrouwen gaven aan dat ze zich hier totaal niet gemakkelijk bij voelden en hier gefrustreerd of onzeker van werden. Er werd ook aangegeven dat het vaker voorkomt dat mannen te lang bij hun staan, terwijl ze dit helemaal niet fijn vinden.

Bystander intervention

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?

Verder wist ik zelf vaak niet precies wat ik in dit soort situaties moest doen en vond ik het soms lastig om te zien of iets ongewenst was. Ook valt dit gedrag mij vaak helemaal niet op tijdens een avondje uitgaan of op straat. Dit zou kunnen komen doordat ik niet vaak in deze situaties kom of doordat ik gewoon niet goed kijk.

Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?

Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen?

Daarbij heb ik een keer ingegrepen door even met de vrouw te praten en dus af te leiden van de man. Dit hielp heel goed, maar ik heb niet meer van dit soort ingrepen gedaan.

Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?

Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?

Zeker in uitgaansgelegenheden heb ik deze soorten gedrag weleens gezien. Ik heb situaties meegemaakt waarin mannen ongewenst een vrouw aanraken en waarbij een vrouw dit aangaf. Ik heb hier eigenlijk maar een keer ooit zelf bij ingegrepen door bij een beveiliging aan te geven dat er een man was die ongewenst verschillende vrouwen aanraakte in een kroeg

Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit?

Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd?

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?

Interviewguide R6

Bedankt dat je mee wilt doen aan dit onderzoek. Het interview dat zo zal worden afgenomen maakt deel uit van mijn onderzoek dat ik verricht voor het afsluiten van bachelor studie. Voor dit interview heb je eerst een opdracht gemaakt, gedurende het interview zullen de door jou gegeven antwoorden aanbod komen. Dit onderzoek gaat over seksuele intimidatie en de rol van de man hierin. Verder kijkt dit onderzoek naar mogelijkheden hoe mannen bij zouden kunnen dragen aan de vermindering van seksuele intimidatie. Er wordt hierbij specifiek gekeken naar seksuele intimidatie die zich voordoet tijdens het uitgaansleven in Nijmegen.

Algemeen

Zou je jezelf even kunnen voorstellen?
Ga jij weleens uit in Nijmegen?
Ben je vooral in een kroeg te vinden of meer op festivals in Nijmegen?
Wat is je favoriete uitgaansgelegenheid?
Waarom ga je uit?
Heb jij zelf weleens een vervelende ervaring gehad tijdens het uitgaan?
Het is trouwens ook meermaals bij mijzelf gebeurd.
Heb je weleens tijdens het uitgaan iets gezien wat leek op seksuele intimidatie?

Kennis probleem (seksuele intimidatie)/ principes

Wat is volgens jou seksuele intimidatie?
Komt naar jou weten seksuele intimidatie vaak voor?
alle vrouwen die ik heb gesproken hebben het wel eens in meer of mindere mate meegemaakt. Voorbeelden: fluiten bij langslopen, actief loeren, en aan billen zitten tijdens stappen werden genoemd.
Ben je voor het meedoen aan dit onderzoek al bezig geweest met dit onderwerp?
Heb je het er weleens eens over met je mannelijke vrienden?
In hoeverre is seksuele intimidatie voor jou een probleem?
Denk jij dat mannen kunnen helpen om seksuele intimidatie tegen te gaan?
Hoe komt het dat seksuele intimidatie tijdens het uitgaan voorkomt? (zonder dat we het zien!)
Wat doet het met jou als je verhalen over seksuele intimidatie hoort?
Denk jij dat jezelf weleens grensoverschrijdend/seksueel intimiderend hebt gedragen?
Ook heb ik wel eens in iemands billen geknepen tijdens het stappen. Dit als grapje, ook gestimuleerd door alcohol, want anders zou ik dit nooit doen. (Andere factor? → masculiniteit, groepsdruk)
Wat is voor jou de grens?
Alcohol en een feestelijke setting lijken dit gedrag te versterken: vervagen de grenzen soms?
Wat denk jij dat de grens is?
Maar het is moeilijk om de 'grens' te zien en aan te geven.
Aan iemand zitten gaat echt te ver, andere vormen van gedrag zijn moeilijk te bestraffen en worden dan maar getolereerd.
Ook opvallend: vroeger was dit heel anders, en werd er bijna niet over gesproken. Misschien wel generatiegebonden hoe we ermee omgaan?

Bystander intervention

Kun jij duidelijk herkennen wanneer iemand over de grens gaat en het dus seksuele intimidatie is?
Ook heb ik dit soort gedrag regelmatig zien gebeuren in het uitgaansleven. Eerlijk gezegd, kan ik mij niet herinneren dat ik actief heb ingegrepen toen ik het zag gebeuren.
Heb je aan de hand van de korte training die je hebt gevolgd een beter beeld gekregen van hoe zo'n situatie kunt herkennen?
Heb je hierdoor ook een beter beeld gekregen van hoe je in zou kunnen grijpen?
Ben je door deze training bewuster geworden van je eigen gedrag?
Zou je in durven grijpen in een grensoverschrijdende situatie?
Waarom wel of niet?
Heb je weleens ingegrepen in zo'n situatie?

Eerlijk gezegd, kan ik mij niet herinneren dat ik actief heb ingegrepen toen ik het zag gebeuren.

In hoeverre denk jij dat er verschil is in de mate waarop jij zou ingrijpen als vrienden of onbekenden seksueel intimiderend gedrag vertonen?

Masculiniteit

Welke eigenschappen horen bij het zijn van een man?

Voor mij is masculiniteit een traditionele en conservatieve vorm van 'mannelijkheid' en alle gedragingen die hier bij zouden horen. Het is ook een soort stereotype en het zorgt ervoor dat mannen een bepaalde status en macht toegeschreven krijgen of nemen en andere functies innemen dan vrouwen.

Wat betekenen deze eigenschappen voor jou?

In hoeverre zijn dit ook eigenschappen die bij jou passen?

Traditionele invulling van masculiniteit is onverschrokken, stoer, geen emoties, sterk, dapper, agressief, leiderschap

Uitspraken als, wees een vent niet huilen! Heb je nou ballen of niet, je gooit als een meisje, je bent nu de man van het huis. Niet mannelijk gezien worden.

Wat is jouw mening over deze invulling van masculiniteit?

Heb jij het gevoel dat jijzelf weleens in aanraking komt met deze invulling van masculiniteit?

Hoe verhoudt deze omschrijving van masculiniteit zich tot seksuele intimidatie?

Ook heb ik wel eens in iemands billen geknepen tijdens het stappen. Dit als grapje, ook gestimuleerd door alcohol, want anders zou ik dit nooit doen.

Wel heb ik, denk ik, vormen van hoe 'masculiniteit' zich uit gezien. De mannen waren toch wel een soort haantjes, die vooral op willen vallen, indruk willen maken en stoer doen.

Denk jij dat er tegenwoordig een andere invulling aan masculiniteit wordt gegeven?

Vroeger was dit heel anders, en werd er bijna niet over gesproken. Misschien wel generatiegebonden hoe we ermee omgaan?

Bewustwording seksuele intimidatie

Hoe zou jij bij kunnen dragen aan vermindering van seksuele intimidatie?

Hoe voelde het voor jou om bezig te zijn met dit onderwerp?

Is jouw beeldvorming van seksuele intimidatie door het meedoen aan dit onderzoek veranderd?

Is jouw gedrag veranderd door meer over het onderwerp na te denken?

Ben je bewuster geworden van wat seksuele intimidatie is door het maken van de opdracht?